

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym oraz przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Gniewkowo
ul. 17 Stycznia 11
88-140 Gniewkowo

Wykonawca:

EU-CONSULT Sp. z o.o.
ul. Wały Piastowskie 1
80-855 Gdańsk

Gdańsk, 2016

Spis treści

1.	Wprowadzenie	4
2.	Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	6
3.	Uproszczona diagnoza gminy	14
4.	Obszary zdegradowane gminy	19
4.1.	Metodologia opracowania analizy	19
4.2.	Obszary wiejskie	21
4.3.	Tereny miejskie	33
4.4.	Podsumowanie: obszary zdegradowane	35
5.	Obszar rewitalizacji gminy	43
5.1.	Obszary wiejskie	44
5.2.	Obszary miejskie	45
6.	Załączniki	48
6.1.	Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy	48
6.2.	Wyniki przeprowadzonych badań	85
6.2.1.	Wyniki badania ankietowego	85
6.2.2.	Sprawozdania z konsultacji	95
7.	Spis rysunków, tabel i wykresów	99

1. Wprowadzenie

Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju. Będzie również narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnych aktywności w ramach rewitalizacji. Działania rewitalizacyjne powinny mieć postać kompleksową i zunifikowaną, a w proces tworzenia opracowania powinna być włączona społeczność lokalna.

Ramy prawne dla rewitalizacji wyznacza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku, a także wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 2 sierpnia 2015 r. Odnosząc się do zaleceń, proces rewitalizacji interpretowany jest jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)”¹.

Dokument przedstawia aktualną sytuację w gminie w obszarach zagospodarowania przestrzennego, stanu gospodarczego oraz społecznego. Dopełnieniem diagnozy jest analiza SWOT. Zebrane i opracowane dane zweryfikowano i uzupełniono o informacje i wnioski

¹Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2015.

wypracowane podczas badania ankietowego, warsztatów diagnostycznych oraz konsultacji społecznych w gminie.

Celem niniejszego programu jest wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenie warunków do ich zrównoważonego rozwoju. Stanowi on narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Najistotniejszymi pojęciami w poniższym opracowaniu są:

Obszar zdegradowany stanowi obszar, na którym zidentyfikowany został stan kryzysowy (tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych). Może być on podzielony na podobszary, w tym podobszary, które nie posiadają wspólnych granic (warunek – występowanie sytuacji kryzysowej na każdym podobszarze).

Obszar rewitalizacji jest to całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym zamierza się prowadzić rewitalizację. Cechuje go koncentracja negatywnych zjawisk oraz znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Należy zaznaczyć, że głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych z funduszy europejskich są środki RPO (EFS i EFR). Komplementarnym źródłem ich współfinansowania są także środki KPO (EFS, EFRR, FS). Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych mogą być również środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne.

2. Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Niniejszy dokument pt. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Gniewkowo” jest spójny z ustaleniami dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Gniewkowo z dokumentami krajowymi:

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:

- Cel 3 – Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki;
- Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny;
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny;
- Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020

- Cel główny: Wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.
- Cele rozwojowe:
 - wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb aktywności obywatela.
 - rozwój kapitału ludzkiego.
 - wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna

- Cel 1: Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych. Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo
- Cel 3: Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego. Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka
- Cel 4: Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

- Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.
- Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Gniewkowo z dokumentami regionalnymi:

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

- *Oś priorytetowa 1:* wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu
 - Cel tematyczny 1: wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji,
 - Cel tematyczny 3: wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR),
- *Oś priorytetowa 2:* cyfrowy region
 - Cel tematyczny 2: zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK,
- *Oś priorytetowa 3:* efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie

- Cel tematyczny 4: wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
- *Oś priorytetowa 4: region przyjazny środowisku*
 - Cel tematyczny 5: promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem
 - Cel tematyczny 6: zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
- *Oś priorytetowa 5: spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu*
 - Cel tematyczny 7: Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;
- *Oś priorytetowa 5: solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry*
 - Cel tematyczny 9: Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
 - Cel tematyczny 10: Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie;
- *Oś priorytetowa 7: rozwój lokalny kierowany przez społeczność*
 - Cel tematyczny 9: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
- *Oś priorytetowa 8: aktywni na rynku pracy*
 - Cel tematyczny 8: Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
- *Oś priorytetowa 9: solidarne społeczeństwo*
 - Cel tematyczny 9: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
- *Oś priorytetowa 10: innowacyjna edukacja*
 - Cel tematyczny 1: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
- *Oś priorytetowa 11: rozwój lokalny kierowany przez społeczność*
 - Cel tematyczny 9: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
- *Oś priorytetowa 12: pomoc techniczna*

- Cel szczegółowy: utrzymanie niezbędnych zasobów ludzkich oraz zapewnienie warunków sprzyjających skutecznemu wykonywaniu obowiązków związanych z realizacją programu.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+

Misja rozwoju województwa: „Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo”.

Priorytety rozwoju:

- *Konkurencyjna gospodarka* – dążenie do unowocześnienia gospodarki, skutkującego znacznym zwiększeniem liczby miejsc pracy na terenie województwa; wykorzystanie do celów aktywizacji gospodarczej potencjałów endogenicznych, czyli atutów, w zakresie których pozycja i rola województwa w gospodarce krajowej mogą być ponadprzeciętnie wysokie, a szansa odniesienia sukcesu gospodarczego jest bardzo duża.
- *Modernizacja przestrzeni wsi i miast* – dążenie do znacznego przyśpieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego;
- *Silna metropolia* – potrzeba rozwoju ośrodków stołecznych w zakresie usług wyższego rzędu oraz katalizowania rozwoju gospodarczego podkreślają wszystkie dokumenty strategiczne szczebla krajowego;
- *Nowoczesne społeczeństwo* – niezbędna jest zarówno zmiana mentalności społeczeństwa, rozumianego jako obywatele, ale także podmioty, tj. jednostki publiczne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe oraz wyrobienie właściwych postaw, w tym otwartość na zmianę przyzwyczajeń w działaniach i sposobach funkcjonowania podmiotów, jak też rozwój infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu (przede wszystkim umożliwiający realizację zadań edukacyjnych, rozbudzanie aktywności oraz ochronę zdrowia na właściwym poziomie).

Strategia Rozwoju Powiatu Inowrocławskiego do 2020 r.

Misja rozwoju Powiatu: prorozwojowy, otwarty na gospodarkę i atrakcyjny dla inwestorów; uwzględniający potencjał ludzki i kapitał społeczny oraz wspierający aktywność mieszkańców; wykorzystujący bogate dziedzictwo historyczne, kulturowe i przyrodnicze Kujaw do wykreowania wizerunku Powiatu.

- *Priorytet I: ZDROWE, AKTYWNE I SOLIDARNE SPOŁECZEŃSTWO ORAZ EFEKTYWNE USŁUGI*; realizowany poprzez cele strategiczne m.in.: poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu poprzez zwiększenie dostępności i rodzajów świadczonych usług oraz zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych dostosowanych do obecnych i prognozowanych trendów demograficznych i epidemiologicznych;
- *Priorytet II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ, SPÓJNOŚĆ WEWNĘTRZNA I DOSTĘPNOŚĆ ZEWNĘTRZNA*; realizowany poprzez cele strategiczne m.in.: zapewnienie dostępności komunikacyjnej oraz spójnej, funkcjonalnej i efektywnej sieci dróg na obszarze powiatu;
- *Priorytet III: TOŻSAMOŚĆ I DZIEDZICTWO*; realizowany poprzez cele strategiczne m.in.: zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego powiatu;
- *Priorytet IV: KONKURENCYJNA OTWARTA NA WYZWANIA GOSPODARKA*; realizowany poprzez cele strategiczne m.in.: wzrost zatrudnienia i aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu.

Strategia ORSG Powiatu Inowrocławskiego

- Cel strategiczny 2 Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji
- Cel strategiczny 5 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych obszaru

Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Gniewkowo z dokumentami lokalnymi:

Strategia Rozwoju Gminy Gniewkowo

Wizja: Gmina Gniewkowo - gminą z dobrze rozwiniętą infrastrukturą społeczną, techniczną i turystyczną – atrakcyjna dla mieszkańców i przyjazna inwestorom zgodnie z mottem „przez historię do rozwoju i nowoczesności”.

Misja: Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny, gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przy uwzględnieniu równowagi środowiska przyrodniczego i kulturowego.

- Cel strategiczny 1 Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez Gminę,
- Cel strategiczny 2 Poprawa jakości życia na obszarze Gminy,
- Cel strategiczny 3 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy,
- Cel strategiczny 4 Budowa kapitału ludzkiego i aktywizacja zawodowa mieszkańców Gminy oraz aktywizacja terenów wiejskich,
- Cel strategiczny 5 Wzmacnianie potencjału gospodarczego Gminy

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gniewkowo

Głównym celem rozwoju Gminy jest: zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (w tym zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (w tym wprowadzanie nowych funkcji, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy uwzględnieniu równowagi wobec środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacji celu głównego służy realizacja następujących celów szczegółowych:

1. Cele dotyczące sfery społeczno-gospodarczej, np.: zwiększenie potencjału społeczno-gospodarczego miasta Gniewkowo jako siedziby gminy, wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego, w tym wprowadzania dodatkowych funkcji pozarolniczych na obszary dotychczas rolnicze oraz poprzez zwiększenie atrakcyjności turystyczno-wypoczynkowej gminy i promocję jej walorów

przyrodniczo-krajobrazowych, tworzenie warunków dla pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy;

2. Cele dotyczące zagadnień ładu przestrzennego i ochrony przyrody oraz środowiska kulturowego, np.: zapewnienie ładu przestrzennego poprzez: estetyzację zabudowy, dążenie do koncentracji zabudowy i zaludnienia oraz ograniczania ich rozproszenia, dostosowanie rozwoju gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych, ograniczanie przekształceń krajobrazu przy wprowadzaniu obiektów wielkokubaturowych lub stanowiących dominanty wysokościowe, ochrona istniejących zasobów środowiska, poprawa stanu środowiska ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego oraz stworzenie programu ochrony dóbr kultury.

3. Cele dotyczące zagadnień infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, np.: bezwzględna poprawa stanu dróg gminnych; modernizacja i rozbudowa układu dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, w tym realizacja niezbędnych obwodnic i obejść miejscowości, zapewnienie bezpieczeństwa ruchu i mieszkańców w strefie przebiegu drogi krajowej nr 15, w tym realizacja obwodnicy miasta; realizacja systemu wodno-kanalizacyjnego zgodnie z koncepcją docelowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej w gminie; poprawa funkcjonowania transportu publicznego na terenie gminy, w tym stworzenie ogólnodostępnych połączeń z Bydgoszczą i Toruniem.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gniewkowo na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Głównymi celami strategicznymi są:

1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców.
2. Zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody.
3. Ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych.
4. Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią.
5. Utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów gazów i odorów.

6. Zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska.
7. Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznym.
8. Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.
9. Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej.
10. Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.
11. Rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

3. Uproszczona diagnoza gminy

Gniewkowo jest gminą miejsko-wiejską, zlokalizowaną w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, na północno-wschodnich obrzeżach powiatu inowrocławskiego. Leży na granicy historycznych Kujaw i Wielkopolski. Powierzchnia niniejszej jednostki administracyjnej liczy 179,4 km² z czego 5,1% zajmuje teren Miasta Gniewkowa i 94,9% teren wiejski. Ogólna gęstość zaludnienia Gminy Gniewkowo w roku 2015 wynosiła 82 osoby/km²; na terenie miejskim 793 osoby/km² i wiejskim 44 osoby/km².

Głównym ośrodkiem jednostki wiejsko-miejskiej jest miejscowość Gniewkowo, które stanowi siedzibę władz samorządowych. Ponadto, miasto pełni rolę wielofunkcyjnego ośrodka administracyjno-usługowego i mieszkaniowego. Położone jest niemal centralnie w stosunku do obszaru gminy. W skład Gminy Gniewkowo wchodzi miasto Gniewkowo oraz 23 sołectwa, które tworzy 29 miejscowości (Bąbolin, Branno, Buczkowo, Chrzastowo, Dąblin, Gąski, Godzięba, Kaczkowo, Kawęczyn, Kępa Kujawska, Kijewo, Klepary, Lipie, Markowo, Murzynko, Murzynno, Ostrowo, Perkowo, Skalmierowice, Suchatówka, Szadłowice, Szpital, Warzyn, Wielowieś, Wierzbiczany, Wierzchosławice, Więclawice, Zajezerze, Żyrośławice).

Na potrzeby delimitacji obszarów zdegradowanych i rewitalizacji gmina została przeanalizowana pod kątem występowania zjawisk kryzysowych w różnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Poniżej przedstawiono wnioski i spostrzeżenia.

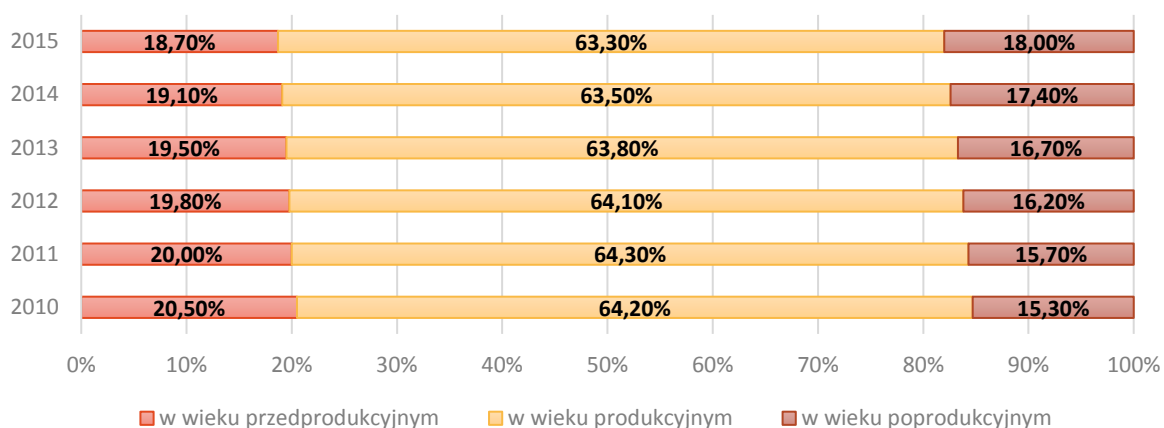
Sfera społeczna

Strukturę demograficzną Gminy Gniewkowo na koniec roku 2015 tworzyła społeczność w liczbie 14 339 osób. Kobiety stanowiły niewiele powyżej połowy liczby ludności (50,48%), natomiast mniej niż połowę stanowili mężczyźni (49,52%). W okresie ostatnich pięciu lat odnotowany został spadek liczby ludności wynoszący 2,55% (kobiety – 2,61%; mężczyźni – 2,49%). W poszczególnych przedziałach wiekowych rozkład płci kształtował się w odmienny sposób. Kobiety stanowiły przewagę w przedziale wiekowym 45-54 i powyżej 60 roku życia, natomiast mężczyźni w wieku 55-59 i poniżej 40 roku życia. Największa dysproporcja zauważalna jest w przedziale wiekowym 75-79, gdzie kobiet było o prawie 50% więcej niż

mężczyzn. Z kolei największa przewaga mężczyzn nad kobietami wystąpiła w 35-39 roku życia, tj. o 16,1%.

Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym jest rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym i coraz mniejszy udział osób młodych. Na przestrzeni lat 2010-2015 udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 1,8 punktów procentowych, a w wieku produkcyjnym o 0,9 p.p. W tym samym okresie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym o 2,7 p.p. W 2015 roku wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie gminy kształtowały się następująco: w wieku przedprodukcyjnym znajdowało się 18,7% ludności gminy, w wieku produkcyjnym 63,3%, natomiast w poprodukcyjnym 18,0%.

Wykres 1. Udział osób wg ekonomicznych grup wieku w stosunku ogólnej liczby ludności w Gminie Gniewkowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Innym problemem są także migracje społeczeństwa. W przeciągu pięciu lat saldo migracji wewnętrznych w Gminie Gniewkowo przybierało bardzo odmienne wartości, w zdecydowanej większości ujemne. Największe różnice dla tego wskaźnika odnotowano między rokiem 2010 a 2011 (o 68 osób) oraz między rokiem 2014 i 2015 (o 66 osób). W roku 2015 wahało się na poziomie -82 mieszkańców. W tym samym analizowanym czasie saldo migracji zagranicznych było bardziej stabilne. Najwyższy ujemny wskaźnik zarejestrowano w 2013 r. (-17), a dodatni – rok wcześniej (3). W roku 2015 saldo wahało się na poziomie 0.

Pomoc społeczna udzielana jest przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS) i Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) w Gniewkowie oraz Dom Pomocy Społecznej (DPS) w Warzynie. W przeciągu czterech lat liczba gospodarstw oraz osób korzystających z gminnej pomocy społecznej na terenie miejsko-wiejskim wahała się. Na każdy rok średnio przypadło 1 575,4 osób, którym udzielono pomocy, przy średniej 567,6 dla gospodarstw domowych.

Sfera gospodarcza

Ogólna liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Gniewkowo w okresie ostatnich pięciu lat zwiększyła się. W 2015 roku największy udział przypadł na mikro przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych osób nie przekracza 9. Na drugim miejscu znalazły się zakłady zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Ich liczba wynosiła 63, to o 7 firm więcej niż w 2010 r. Liczba dużych przedsiębiorstw w Gminie Gniewkowo, zatrudniających ponad 50 osób w 2015 r. wynosiła 8, a makro przedsiębiorstw – 2. Analiza struktury przedsiębiorstw wskazuje, że najszybsze tempo wzrostu w badanym okresie miały mikro przedsiębiorstwa. Warto zaznaczyć, że najliczniejszą grupę podmiotów w roku 2015 roku stanowiły podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność w sekcjach: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny (288 podmiotów) oraz przetwórstwo przemysłowe (157 podmiotów). Najmniej przedsiębiorstw odnotowano w sekcji administracja publiczna i obrona narodowa; dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją. Na terenie gminy odnotowano również wolne tereny inwestycyjne².

Istotnym aspektem w sferze gospodarczej jest stan i struktura bezrobocia na terenie gminy. W latach 2010-2015 największa liczba bezrobotnych została zarejestrowana w roku 2013, wynosząc tym samym 1 401 osób (14,8% ogółu mieszkańców). W strukturze tej przeważały kobiety mając ponad 50% udział. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w roku 2015, gdzie liczba bezrobotnych ogółem wynosiła 1 001 (10,8% ogółu mieszkańców).

Sfera środowiskowa

Aktualny stan środowiska nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi. Istotnym zagrożeniem w sferze środowiskowej jest jednak zanieczyszczenie powietrza powodowane przez m.in. ruch samochodowy (zwłaszcza na drogach: nr 15 stanowiącej ważne połączenie zachodniej i południowo-zachodniej Polski z Warmią i Mazurami; nr 246 relacji Nakło – Dąbrowa Biskupia) i tradycyjne źródła ciepła (kotłownie miejskie oraz indywidualne). Zaznaczyć należy, że na terenie gminy odnotowano również znaczące pokłady wyrobów azbestowych. W przypadku miasta liczba posesji, na których odnotowano azbest wynosi 190, a ilość wyrobów to 458 208 kg, z czego 244 675 kg znajduje się w budynkach mieszkalnych. W

²<http://www.coi.kujawsko-pomorskie.pl/index.php?powiat=inowroc%C5%82awski&gmina=gniewkowo&page=1&lang=pl&sort=> [data dostępu: 27.10.2016 r.].

przypadku obszaru wiejskiego liczba posesji wynosi 733. Ilość wyrobów azbestowych plasuje się na poziomie 3 699 048 kg, z czego 841 525 kg w budynkach mieszkalnych.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Wyposażenie w infrastrukturę społeczną na terenie gminy jest dość dobre. Najważniejsze instytucje funkcjonują w Gniewkowie, na terenie sołectw odnotowano ich niewiele. W związku z postępującymi zmianami społeczno-demograficznymi i gospodarczymi istotne jest dostosowanie istniejącej infrastruktury oraz jej rozszerzenie (przede wszystkim na terenach wiejskich). Rodzi to potrzebę stworzenia oferty rekreacyjno-kulturalnej dla różnych grup społecznych, ale również miejsc rekreacji i wypoczynku.

W gminie występują również obszary zdegradowane, które wymagają ponownego zagospodarowania i nadania nowych funkcji. Istotna jest także kwestia terenów publicznych. Wiele z istniejących przestrzeni znajduje się w złym stanie technicznym, co uniemożliwia wykorzystanie ich potencjału oraz dopasowanie do potrzeb mieszkańców. Odpowiednia adaptacja tych obszarów wpłynie na poprawę jakości życia lokalnej społeczności, ale także zwiększenie liczby miejsc do organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i gospodarczych. Na podbudowie zrewitalizowanych terenów i obiektów będą mogły być prowadzone zajęcia integracyjno-aktywizujące dla mieszkańców.

Gmina jest wyposażona w infrastrukturę wodociągową, kanalizacyjną i gazową. W przypadku pierwszej z nich na przestrzeni lat 2010 – 2015, zarówno długość czynnej sieci rozdzielczej, jak i liczba przyłączy tendencyjnie rosła. W 2015 roku długość czynnej sieci wyniosła 156,5 km, a liczba przyłączy 2046. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że procentowy udział osób korzystających z instalacji wodociągowej w ogóle ludności gminy wynosi 99,9%. W przypadku sieci kanalizacyjnej jej długość w 2015 roku wyniosła 46,7 km, a liczba przyłączy 1153. Oznacza to, że z tego typu infrastruktury korzysta 64,3% mieszkańców gminy.

Sieć gazowa częściowo obejmuje teren gminy. Na obszarach, gdzie gaz przewodowy nie jest dostępny, mieszkańcy korzystają z gazu gromadzonego w butlach i zbiornikach przydomowych. Z tego względu pożądana jest rozbudowa sieci gazowej, zwłaszcza w obrębie miasta. W 2015 roku długość czynnej sieci przesyłowej wynosiła 35947 m, zaś sieci rozdzielczej 19216 m.

Gmina Gniewkowo posiada scentralizowany system ciepłowniczy składający się z 10 kotłowni. Dostarczają one centralne ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową mieszkańcom z terenu miejskiego, jak i wiejskiego. Wśród tych dziesięciu kotłowni, są: 4 opalane węglem, 3 – gazem ziemnym, 2 – olejem opałowym lekkim, 1 – eko groszkiem.

W przypadku zasobów mieszkaniowych Gminy Gniewkowo zaznaczyć należy, że stanowią one: na obszarach wiejskich – budynki jednorodzinne w typie zabudowy zagrodowej, na obszarze miejskim – zabudowę ulicową. Zarówno na terenach wiejskich, jak i miejskich w przeciągu czterech lat zasoby mieszkaniowe uległy zwiększeniu. W 2014 roku odnotowano: 4 598 mieszkań (z czego na obszarze miejskim 2 459 i wiejskim 2 139) i 16 460 izb (na obszarze miejskim 8 520 i wiejskim 7 940).

4. Obszary zdegradowane gminy

4.1. Metodologia opracowania analizy

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie koncentracji na nim negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz jednoczesnym występowaniu na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszary, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

Na podstawie kryteriów programu rewitalizacji, niezbędne dane zostały pozyskane od instytucji prowadzących sprawozdawczość jak: Urząd Miejski w Gniewkowie, Powiatowy Urząd Pracy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Policja.

Wypracowane wskaźniki wyznaczające obszary kryzysowe w gminie zostały przygotowane zgodnie z regulacjami obowiązującymi w dokumencie *Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 - 2020*. Wskaźniki w gminie miejsko-wiejskiej, gdzie liczba mieszkańców miasta przekracza 30% ludności w skali gminy, wyliczone zostały na podstawie klasyfikacji obejmującej:

- Sołectwa - metodą odnoszącą się do terenów wiejskich,
- Miasto – metodą stosowaną w przypadku gmin miejskich.

Na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji obszar wiejski gminy podzielono na sołectwa, natomiast teren miasta na 3 obszary.

Warunkiem zaliczenia danego terenu do obszaru zdegradowanego jest nieprzekroczenie granic:

- **20%** powierzchni gminy.
- **30%** ludności gminy.

Zgodnie z wcześniej wskazanym dokumentem, do puli wskaźników obrazujących sytuację w gminie wybrano cztery: ze sfery społecznej, gospodarczej i środowiskowej (w przypadku terenów wiejskich) oraz trzy ze sfery społecznej i jeden z gospodarczej (w przypadku terenów miejskich). Dwa indeksy zostały wyliczone zgodnie z obowiązującym modelem, znajdującym się w dokumencie *Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020*, natomiast dwa pozostałe stanowią autorską własność gminy.

Celem ustalenia obszaru zdegradowanego na terenie miejskim (metoda nr 1), co najmniej dwa wskaźniki muszą przybierać wartości niższe, niżeli średnia dla indeksu w skali gminy, z czego jeden z nich powinien dotyczyć sfery społecznej.

Za obszar zdegradowany na terenach miejskich (metoda nr 2) można uznać także jednostki strukturalne, w których zaplanowane jest zaadaptowanie przestrzeni do celów aktywizacji społecznej, jednocześnie spełniając określone kryteria zawarte w dokumencie *Zasady programowania...*³

Na potrzeby niniejszego opracowania wybrano metodę opisaną w pierwszym punkcie.

Na terenach wiejskich obszar zdegradowany identyfikuje się w wyniku występowania na nim, co najmniej dwóch zjawisk kryzysowych ze sfery społecznej, wyliczonych na podstawie wskaźników wyznaczonych w dokumencie strategicznym (dotyczącym zasad ubiegania się o środki finansowe w latach 2014 - 2020). Wybrane wskaźniki powinny przyjmować wartości mniej korzystne od średnich w skali gminy.

³Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020, str. 43.

Obszar zdegradowany może stanowić jedno, bądź kilka sołectw. Kryterium zaliczenia danej przestrzeni do obszaru zdegradowanego musi spełniać 1 z 4 celów rewitalizacji:

1. Przekształcenie obszaru zdegradowanego na cele aktywizacji społecznej;
2. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanych na cele aktywizacji gospodarczej;
3. Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych;
4. Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej⁴.

4.2. Obszary wiejskie

Na podstawie wyżej scharakteryzowanego podziału gminy, obszary wiejskie analizowano w podziale na sołectwa: Bąbolin, Gąski, Godzięba, Kaczkowo, Kawęczyn, Kijewo, Klepary, Lipie, Markowo, Murzynko, Murzynno, Ostrowo, Perkowo, Skalmierowice, Suchatówka, Szadłowice, Szpital, Wielowieś, Wierzbiczany, Wierzchosławice, Więclawice, Zajezerze, Żyrostawice. W przypadku każdego z sołectw posłużono się innym zestawem wskaźników.

Bąbolin

Tabela 1. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Bąbolin

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Bąbolin	66,7%	11,2%	14935	4,0
Średnia dla gminy	58,3%	19,01%	45258	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Bąbolin, na podstawie głównych wskaźników wyznaczono dwa zjawiska kryzysowe, z czego jedno dotyczyło sfery społecznej, a jedno gospodarczej. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze sołectwa wynosi 66,7%, wykraczając poza wartość średnią dla gminy (58,3%). Poziom przedsiębiorczości, zdiagnozowany z wykorzystaniem wskaźnika odnoszącego się do liczby

⁴Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020, str. 38-39.

przedsiębiorstw przypadających na 100 mieszkańców wskazuje na wartości niższe w porównaniu do średniej w skali gminy (4,0), co należy uznać za zjawisko problemowe.

Gąski

Tabela 2. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Gąski

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Gąski	77,3%	18,5%	9,8%	6,4
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Gąski, na podstawie głównych wskaźników został wyznaczony jeden obszar problemowy. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze sołectwa wynosi 77,3% i pozostaje powyżej średniej dla całej gminy (58,3%). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze to 18,5% - wartość ta pozostaje poniżej średniej dla gminy (19,0%). Podobnie jest w przypadku odsetka osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Wskaźnik dotyczący sfery gospodarczej wykazuje wartość korzystniejszą od średniej w skali gminy.

Godzięba

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Godzięba

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Godzięba	61,0%	11,6%	29,1%	4,9
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	33,8%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Godzięba odnotowano dwa zjawiska problemowe – w sferze społecznej i gospodarczej. Pierwsza z nich dotyczy wyższego udziału osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy w odniesieniu do ogółu bezrobotnych (61,0%), w porównaniu do średniej w skali gminy. W przypadku wskaźnika gospodarczego, mierzonego liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 100 ludności (4,9) miernik uzyskuje wartość poniżej średniej dla gminy.

Kaczkowo

Tabela 4. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kaczkowo

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Kaczkowo	63,6%	15,7%	30,8%	3,5
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	33,8%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Kaczkowo odnotowano zjawiska kryzysowe w sferze społecznej i gospodarczej. Odsetek osób pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w odniesieniu do liczby bezrobotnych ogółem wykazuje wartości wyższe w porównaniu do średniej w skali gminy (63,6%). Natomiast poziom przedsiębiorczości, przeanalizowany z wykorzystaniem wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wskazuje również na wartości mniej korzystane niż ogólna średnia.

Klepary

Tabela 5. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Klepary

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Klepary	17,1%	19,0%	5,4%	3,9
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Spśród głównych wskaźników w sołectwie Klepary, jedynie w sferze gospodarczej stwierdzono wartości mniej korzystne od średniej w skali gminy: wskaźnik podmiotów gospodarczych przypadających na 100 ludności (3,9). Pozostałe wskaźniki wykazują wartości świadczące o braku, bądź niższym poziomie zdegradowania.

Kawęczyn

Tabela 6. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kawęczyn

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Kawęczyn	19,3%	62,0%	22,3%	2,5
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	12,0%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Kawęczyn odnotowano zjawiska kryzysowe w każdej z analizowanych sfer. Wskaźniki odnoszące się do: podmiotów gospodarczych na 100 ludności, dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny oraz odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wykazują wartości mniej korzystne od średniej w skali gminy. Podobna sytuacja występuje w przypadku udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

Kijewo

Tabela 7. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kijewo

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Kijewo	23,5%	18,8%	7,4%	3,8
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Kijewo zarejestrowano zjawiska kryzysowe w dwóch sferach. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze wykazuje wartość wyższą (23,5%), niż średnia w skali gminy (16,5%). Poziom przedsiębiorczości, zdiagnozowany wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych na 100 ludności również wskazuje na wartości mniej korzystne niż średnia dla całego obszaru gminy.

Lipie

Tabela 8. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Lipie

Nazwa	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Lipie	19,8%	58,4%	75,5%	2,9
Średnia dla gminy	9,9%	33,8%	58,3%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Lipie, na podstawie głównych wskaźników wyznaczono cztery obszary kryzysowe, odnoszące się do dwóch ze sfer. Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze ponad dwukrotnie wykracza poza wartość średnią dla gminy. Negatywne zjawisko stwierdzono również w kwestii udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w odniesieniu do liczby dzieci ogółem na tym terenie. Wartość wskaźnika wynosi 58,4%, również przekraczając średnią wartość dla gminy, która wynosi 33,8%. Poziom przedsiębiorczości, odnotowany z wykorzystaniem wskaźnika odnoszącego się do liczby przedsiębiorstw na 100 mieszkańców wskazuje na wartości niższe, niż średnia w skali gminy (2,9), co stanowi o problemie w sferze gospodarczej. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze również przekracza średnią wartość dla gminy.

Markowo

Tabela 9. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Markowo

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Markowo	71,9%	54,4%	26,0%	2,7
Średnia dla gminy	58,3%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Markowo, na podstawie głównych wskaźników wyznaczono cztery obszary kryzysowe. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, w zestawieniu z ogółem bezrobotnych na obszarze sołectwa wynosi 71,9%, wykraczając poza wartość średnią dla gminy. Negatywne wskazania stwierdzono w kwestii udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w zestawieniu do liczby dzieci ogółem na tym terenie (54,4%), a także w przypadku odsetka osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (26,0%). Poziom przedsiębiorczości, odnotowany z wykorzystaniem wskaźnika dotyczącego liczby przedsiębiorstw na 100 mieszkańców przedstawia wartości niższe w porównaniu do średniej w skali gminy (2,7).

Murzynko

Tabela 10. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Murzynko

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Murzynko	19,1%	61,0%	54703	8,5%
Średnia dla gminy	19,0%	58,3%	45258	9,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Murzynko odnotowano zjawiska kryzysowe w trzech z analizowanych sfer. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym to prawie 1/5 ogółu ludności na tym obszarze (19,1%), co stanowi wynik powyżej średniej dla gminy. W przypadku udziału bezrobotnych pozostających

bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych miernik wynosi 61,0%. Na terenie sołectwa odnotowano również większą ilość azbestu w budynkach mieszkalnych w porównaniu do średniego wskaźnika dla gminy w tym zakresie.

Murzynno

Tabela 11. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Murzynno

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Murzynno	16,0%	57,1%	4,4%	6,3
Średnia dla gminy	19,0%	58,3%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Murzynno nie zarejestrowano żadnego zjawiska kryzysowego. Odnotowano wysoki wskaźnik przedsiębiorczości: liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców jest powyżej średniej dla obszaru całej gminy. Wskaźniki dotyczące sfery społecznej również nie przyjmują wartości mniej korzystnych od średnich gminy.

Ostrowo

Tabela 12. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Ostrowo

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Ostrowo	68,4%	19,2%	36,2%	2,0
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	33,8%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na podstawie głównych wskaźników, na obszarze sołectwa Ostrowo odnotowano zjawiska kryzysowe we wszystkich analizowanych sferach. Udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 24 miesiące to blisko 70% ogółu bezrobotnych na tym terenie. Ponadto udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosi 19,2%, podczas gdy średnia dla

całej gminy plasuje się na poziomie 19,0%, a udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze to 36,2% przy średniej ogólnej 33,8%. Wykładnik odnoszący się do przedsiębiorczości również odznacza się poziomem mniej korzystnym od średniej w skali gminy. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na obszarze sołectwa Ostrowo wynosi 2,0 (średnia dla gminy to 5,5).

Perkowo

Tabela 13. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Perkowo

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Perkowo	66,7%	12,8%	24794	4,8
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	45258	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Perkowo odnotowano dwa zjawiska kryzysowe. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na tym obszarze wynosi 66,7% przyjmując jednocześnie wartość wyższą, niż średnia w skali gminy, a liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców szacuje się na poziomie 4,8. Pozostałe wskaźniki plasują się na poziomie bardziej korzystnym niż średnia dla gminy.

Skalmierowice

Tabela 14. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Skalmierowice

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Skalmierowice	69,6%	40,0%	18,7%	3,4
Średnia dla gminy	58,3%	33,8%	12,0%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Skalmierowice na podstawie głównych wskaźników odnotowano cztery zjawiska kryzysowe, z czego trzy dotyczyły sfery społecznej. Udział bezrobotnych pozostających bez

pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na obszarze sołectwa wynosi blisko 70%, wykraczając jednocześnie poza wartość przeciętną dla gminy (58,3%). Wysoki wskaźnik odnotowano również w przypadku udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze, przekraczając średnią wartość dla gminy (33,8%). Odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej także jest wysoki. Poziom przedsiębiorczości, odnotowany z wykorzystaniem wskaźnika eksponującego liczbę przedsiębiorstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców wskazuje na wartość niższą, niż średnia w skali gminy (3,4).

Suchatówka

Tabela 15. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Suchatówka

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Suchatówka	50,0%	17,0%	53647	6,7
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	45258	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Suchatówka wśród czterech głównych wskaźników odnotowano jedno zjawisko kryzysowe. Wartość indeksu dotyczącego ilości azbestu w budynkach mieszkalnych pozostaje powyżej średniej dla gminy. Pozostałe mierniki nie wyróżniają się na jej tle.

Szadłowice

Tabela 16. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Szadłowice

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Szadłowice	71,4%	13,6%	9,7%	4,4
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Szadłowice zarejestrowano dwa zjawiska kryzysowe. Zarówno udział bezrobotnych, pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych (71,4%), jaki wskaźnik podmiotów gospodarczych przyjmują wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Szpital

Tabela 17. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Szpital

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Szpital	18,9%	33,5%	14,1%	6,5
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Obszar sołectwa Szpital charakteryzuje się występowaniem jednego zjawiska kryzysowego. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze pozostaje powyżej średniej wartości dla gminy. Pozostałe mierniki nie przyjmują wartości mniej korzystnych niż obszar całej jednostki.

Wielowieś

Tabela 18. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wielowieś

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Wielowieś	14,1%	56,3%	8,8%	6,7
Średnia dla gminy	19,0%	58,3%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Wielowieś nie odnotowano żadnego zjawiska kryzysowego.

Wierzbiczany

Tabela 19. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wierzbiczany

Nazwa	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 ludności
Wierzbiczany	45,8%	16,2%	58,5%	3,4
Średnia dla gminy	33,8%	9,9%	58,3%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Wierzbiczany, na podstawie głównych wskaźników odnotowano cztery zjawiska kryzysowe. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na obszarze sołectwa wynosi 45,8%, przekraczając przeciętną wartość w skali gminy. Podobnie jak w przypadku udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (16,2%) i udziału osób bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych.

Niski wskaźnik odnotowano również w przypadku podmiotów na 100 ludności. Jego wartość wynosi 3,4, nie przekraczając średniej wartości dla gminy (5,5).

Wierzchosławice

Tabela 20. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wierzchosławice

Nazwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Wierzchosławice	16,2%	31,6%	5,4%	3,1
Średnia dla gminy	19,0%	33,8%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie Wierzchosławic zdiagnozowano jedno zjawisko kryzysowe. Wartości mniej korzystne od średnich w skali gminy odnotowano w przypadku wskaźnika dotyczącego

podmiotów gospodarczych kształtującego się na poziomie 3,1, nie przekraczając jednocześnie średniej wartości dla gminy.

Więclawice

Tabela 21. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Więclawice

Nazwa	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Więclawice	50,8%	13,5%	13,1%	2,5
Średnia dla gminy	33,8%	9,9%	19,0%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Więclawice zanotowano zjawiska kryzysowe w sferze społecznej i gospodarczej. Wskaźniki dotyczące: udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku oraz udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, wykazują wartości mniej korzystne od średniej w skali gminy. Odnotowano również problem w sferze gospodarczej.

Zajezerze

Tabela 22. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Zajezerze

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Zajezerze	47,4%	12,4%	9,8%	3,4
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

W sołectwie Zajezerze, na podstawie głównych wskaźników wyznaczono jeden obszar kryzysowy, dotyczący sfery gospodarczej.

Żyrosławice

Tabela 23. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Żyrosławice

Nazwa	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności
Żyrosławice	0,0%	24,2%	0,0%	3,0
Średnia dla gminy	58,3%	19,0%	9,9%	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych

Na terenie sołectwa Żyrosławice odnotowano dwa zjawiska kryzysowe, dotyczące sfery gospodarczej i społecznej. Poziom przedsiębiorczości, zdiagnozowany liczbą podmiotów gospodarczych na 100 ludności przyjmuje wartość 3,0, osiągając wynik niższy od średniej w skali gminy. Wartość powyżej średniej przyjmuje natomiast wskaźnik udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (24,2%).

4.3. Tereny miejskie

Na potrzeby rewitalizacji teren miasta podzielono na III obszary (zwane dalej jednostkami), zgodnie z występującym zróżnicowaniem w przestrzeni społeczno-gospodarczej:

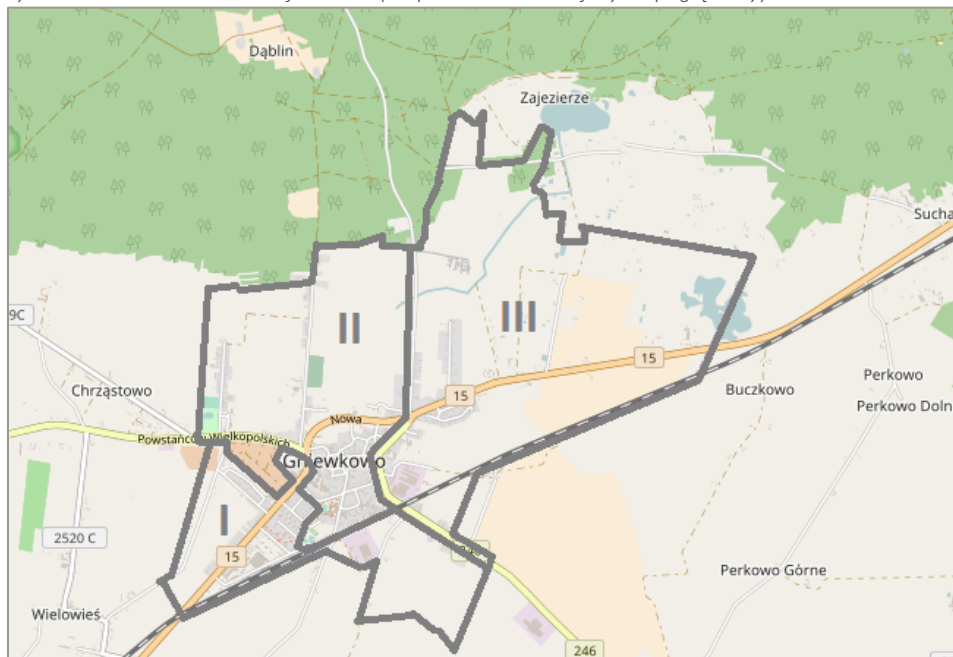
1. Południowy obszar miasta obejmujący ulice: Przemysłową, Piasta (część), Kolejową, 700-lecia, Moniuszki, Chopina, dr Dreckiego, Inowrocławską, Kwiatową, Spółdzielczą, Działkowców, Słoneczną.
2. Północno-zachodni obszar miasta obejmujący ulice: Wałową, Dworcową, Zamkową, Podgórną, Rynek, Średnią, Jana III Sobieskiego, Powstańców Wielkopolskich, Kościelną, Spokojną, Kątną, Polną, Paderewskiego, Św. Mikołaja, Nową, Krótką, Cmentarną, Cichą, Rzemieślniczą, Parkową, Agnieszki Osieckiej, 17 Stycznia, Pająkowskiego, Piasta (część), Zieloną.
3. Wschodni obszar miasta obejmujący ulice: Zajezierną, Kasprowicza, Jęczmienną, Cegielną, Michałowo, 21 Stycznia, Wojska Polskiego, Generała Sikorskiego, Ogrodową, Walcerzewice, Kilińskiego, Toruńską, Żytnią.

Tabela 24. Podział miasta na jednostki

Jednostka	Ludność [lb]	% ludności gminy	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
obszar I	2952	20,13%	190	1,1%
obszar II	2516	17,16%	260	1,4%
obszar III	1599	10,90%	470	2,6%
Miasto	7067	48,20%	920	5,1%
Gmina	14665	-	17940	-

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 1. Podział miasta na jednostki (mapa ma charakter jedynie poglądowy)

Źródło: Opracowanie własne; podstawa openstreetmaps.org

Niniejsza diagnoza ma na celu wyłonienie jednostek, w których występują co najmniej dwa zjawiska kryzysowe o wartościach mniej niekorzystnych względem średniej w skali gminy. Należy nadmienić, że przynajmniej jedno ze zjawisk kryzysowych powinno dotyczyć sfery społecznej, natomiast którekolwiek z pozostałych odnosić się do innych płaszczyzn wymienionych w Ustawie o rewitalizacji.

Gniewkowo

Wszystkie jednostki zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Do wyznaczenia obszarów zdegradowanych na terenie miasta posłużono się czterema wskaźnikami, w tym trzema społecznymi (udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze, udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze oraz udział gospodarstw domowych

korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze) i jednym gospodarczym (liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców; autorski wskaźnik gminy). Wszystkie obszary zostały przebadane przy pomocy tych samych kryteriów. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Wskaźniki do wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie miasta

Wskaźnik	Obszar I	Obszar II	Obszar III	Gmina
Społeczne				
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	27,9%	19,5%	17,8%	19,0%
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	45,3%	61,6%	54,1%	58,3%
Udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	4,2%	15,0%	8,3%	9,9%
Gospodarcze				
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	4,2	9,0	8,8	5,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych.

4.4. Podsumowanie: obszary zdegradowane

Tereny wiejskie

Zgodnie z Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegana się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020 do obszarów zdegradowanych na terenach wiejskich zaliczyć należy jednostki, w których odnotowano co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami oraz na terenie sołectwa znajdują się przestrzenie zdegradowane lub zjawiska negatywne w przynajmniej jednej ze sfer zaproponowanych przez gminę we wskaźnikach. Obszar zdegradowany może stanowić jedna miejscowość lub kilka.

Do obszarów zdegradowanych na terenie gminy Gniewkowo zaliczyć należy osiem sołectw. Poniżej przedstawiono charakterystykę zjawisk kryzysowych występujących na ich terenach.

Kawęczyn

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Tabela 26. Analiza wskaźnikowa - Kawęczyn

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Kawęczyn	Gmina
Sfera społeczna				
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	22,3%	9,9%
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzenie się społeczeństwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	19,3%	19,0%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	62,0%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,5	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Lipie

Tabela 27. Analiza wskaźnikowa Lipie

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Lipie	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	75,5%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	19,8%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	58,4%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,9	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Markowo

Tabela 28. Analiza wskaźnikowa Markowo

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Markowo	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	71,9%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	26,0%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	54,4%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,7	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Murzynko

Tabela 29. Analiza wskaźnikowa Murzynko

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Murzynko	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	61,0%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	26,0%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	54,4%	33,8%
Sfera środowiskowa				

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Problemy środowiskowe	Niska jakość środowiska	Ilość azbestu w budynkach mieszkalnych [w kg]	54703	45528
-----------------------	-------------------------	---	--------------	-------

Źródło: Opracowanie własne.

Ostrowo

Tabela 30. Analiza wskaźnikowa - Ostrowo

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Ostrowo	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	68,4%	58,3%
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzenie się społeczeństwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	19,2%	19,0%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	36,2%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	2,0	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Skalmierowice

Tabela 31. Analiza wskaźnikowa Skalmierowice

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Skalmierowice	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	69,6%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	18,7%	9,9%
Samowystarczalność	Niska	Udział dzieci do lat 17, na które	40,0%	33,8%

ekonomiczna ludności	samowystarczalność ekonomiczna	rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze		
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	3,4	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Wierzbiczany

Tabela 32. Analiza wskaźnikowa Wierzbiczany

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Wierzbiczany	Gmina
Sfera społeczna				
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze [w %]	58,5%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Odsetek osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	16,2%	9,9%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	45,8%	33,8%
Sfera gospodarcza				
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości	Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 100 ludności	3,4	5,5

Źródło: Opracowanie własne.

Więclawice

Tabela 33. Analiza wskaźnikowa Więclawice

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Więclawice	Gmina
Sfera społeczna				
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Starzenie się społeczeństwa	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze [w %]	13,1%	19,0%

Na poniższej mapie przedstawiono obszary zdegradowane na terenach wiejskich.

[illegible]

Tereny miejskie

Na podstawie przeprowadzonej analizy za tereny zdegradowane na terenie miasta uznać należy obszary: I i II. W obszarze I odnotowano występowanie 2 problemów:

- Starzejące się społeczeństwo,
- Niski poziom przedsiębiorczości.

Natomiast na obszarze II:

- Starzejące się społeczeństwo,
- Bezrobocie,
- Niska samowystarczalność ekonomiczna.

Tabela 34. Zestawienie kluczowych wskaźników w analizie obszarów kryzysowych w mieście Gniewkowo

Cechy szczególne sfery	Problem	Wskaźnik	Obszar I	Obszar II	Obszar III	Gmina
Sfera społeczna						
Zaawansowanie procesu starzenia się	Starzejące się społeczeństwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	27,9%	19,2%	17,8%	19,0%
Problemy rynku pracy	Bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	45,3%	61,6%	54,1%	58,3%
Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Niska samowystarczalność ekonomiczna	Udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	4,2%	15,0%	8,3%	9,9%
Sfera gospodarcza						
Klimat aktywności gospodarczej	Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	4,2	9,0	8,8	5,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie otrzymanych danych.

Poniższa mapa przedstawia obszary zdegradowane na terenie miasta.

5. Obszar rewitalizacji gminy

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji i *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* za obszar rewitalizacji uznać można teren obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się występowaniem zjawisk negatywnych. Może być on podzielony na podobszary, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic, jednak nie mogą obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez 30% jej mieszkańców.

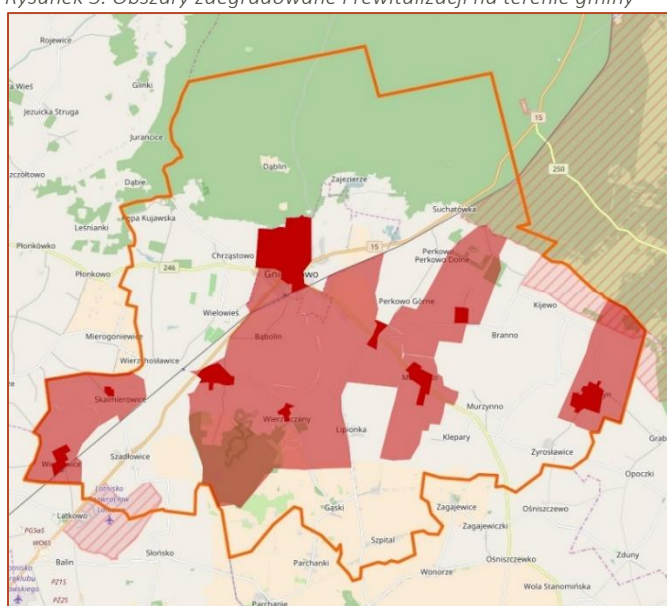
Obszar do rewitalizacji został wybrany na podstawie metody mieszanej dla miast i obszaru wiejskiego. Zaznaczyć należy, że nie przekracza on łącznie progu 30% ludności gminy i 20% jej powierzchni.

Tabela 35. Obszar rewitalizacji na terenie gminy

Podobszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
Tereny wiejskie	1 167	7,96%	134,1	0,75%
Tereny miejskie	2 516	17,16%	260,0	1,45%
SUMA	3 683	25,11%	394,1	2,20%
Gmina	14 665	-	17940,0	-

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Obszary zdegradowane i rewitalizacji na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne; podstawa openstreetmaps.org

Jasny odcień czerwonego – obszary zdegradowane; ciemny odcień czerwonego – obszary do rewitalizacji

5.1. Obszary wiejskie

Analiza wskaźnikowa wykazała, że na terenie ośmiu sołectw, tj. Kawęczyn, Lipie, Markowo, Murzynko, Ostrowo, Skalmierowice, Więclawice i Wierzbiczany występuje kumulacja negatywnych zjawisk społecznych. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej Gminy Gniewkowo składa się z części miejscowości wypisanych powyżej. Do powierzchni obszaru rewitalizacji włączono rzeczywistą powierzchnię, na której planowana jest interwencja w ramach programu. Łącznie wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza progów 20% powierzchni gminy i 30% jej ludności.

Tabela 36. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej

Podobszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
Kawęczyn	133	0,91%	22,6	0,13%
Lipie	198	1,35%	10,3	0,06%
Markowo	32	0,22%	7,7	0,04%
Murzynko	50	0,34%	12,8	0,07%
Ostrowo	96	0,65%	47,4	0,26%
Skalmierowice	49	0,33%	2,1	0,01%
Wierzbiczany	320	2,18%	12,4	0,07%
Więclawice	289	1,97%	18,8	0,10%
Gmina	14 665	-	17940,0	-

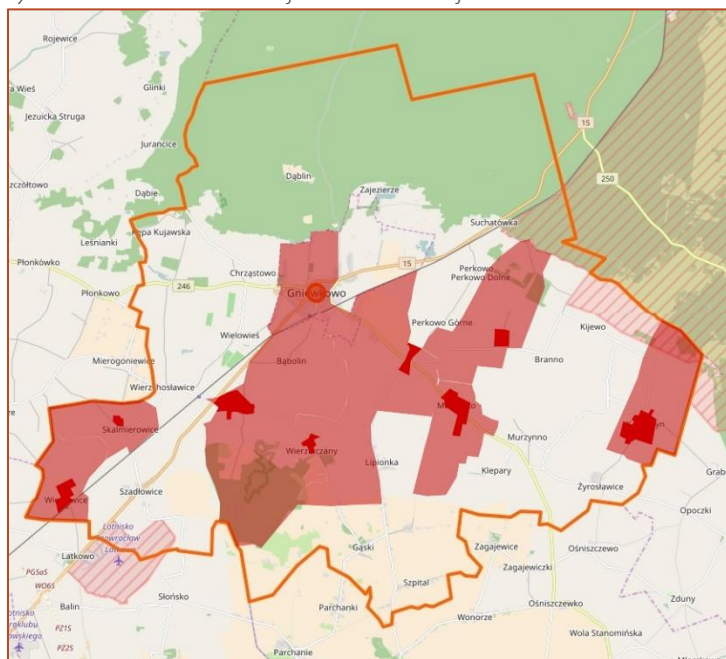
Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, kolejnym etapem wyznaczenia obszaru rewitalizacji jest przyjęcie (na podstawie zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych) jednego z czterech kierunków działań rewitalizacyjnych. W przypadku terenów wiejskich na obszarze Gminy Gniewkowo za cel rewitalizacji przyjęto:

Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.

Wyodrębnione problemy powiązane są z niedostateczną infrastrukturą społeczną, uniemożliwiającą aktywizację i integrację mieszkańców. Istniejąca przestrzeń publiczna nie jest dopasowana do realizacji mechanizmów partycypacji społecznej, tak ważnej w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Nieznaczna liczba terenów zieleni i miejsc pozwalających na wspólne spędzanie czasu wolnego na obszarze wyznaczonych miejscowości, potęguje niechęć do podejmowania, w sposób oddolny, inicjatyw społecznych. Ponadto we wskazanych

Rysunek 6. Obszar rewitalizacji na terenach wiejskich

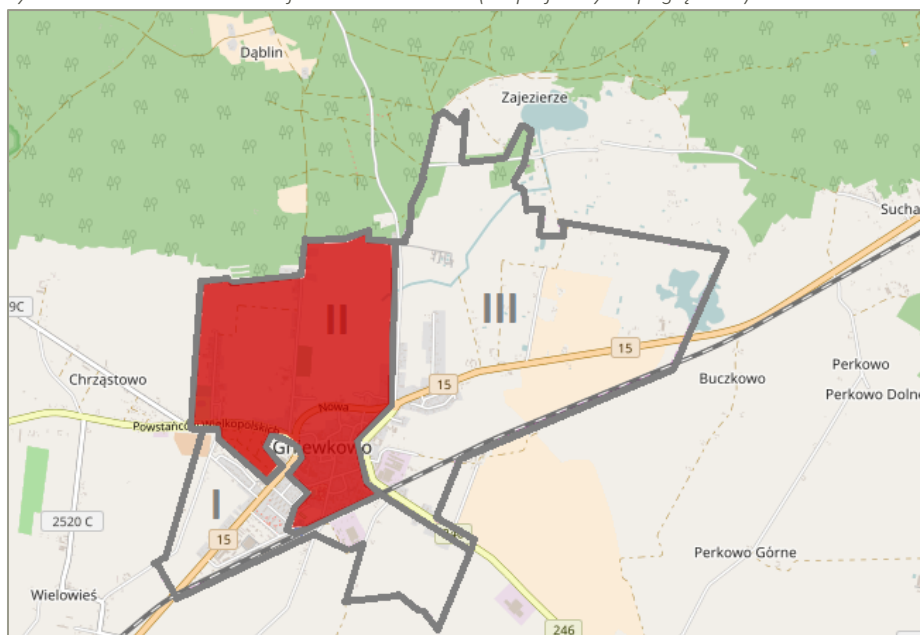
Jasny odcień czerwonego – obszary zdegradowane; ciemny odcień czerwonego – obszary do rewitalizacji

W procesie delimitacji obszaru rewitalizacji pod uwagę wzięto te tereny w granicach miasta, które zostały uznane za zdegradowane, czyli jednostki I i II. Tak wyznaczony obszar przekracza 30% ludności gminy (wraz z terenami wiejskimi), w związku z czym zawężono go do jednego z dwóch terenów, w którym liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla

gminy była wyższa. Na terenie obszaru I 2 spośród 4 wskaźników przyjęły wartości mniej korzystne w porównaniu do średniej dla całej gminy, natomiast w przypadku obszaru II 3 na 4.

Na tej podstawie jako obszar rewitalizacji na terenie miasta ustanowiono obszar II, zamieszkiwany przez 2516 osób (17,16% ludności gminy) i zajmujący powierzchnię 2,6 km² (1,4% powierzchni gminy).

Rysunek 7. Obszar rewitalizacji na terenie miasta (mapa jest tylko poglądowa)

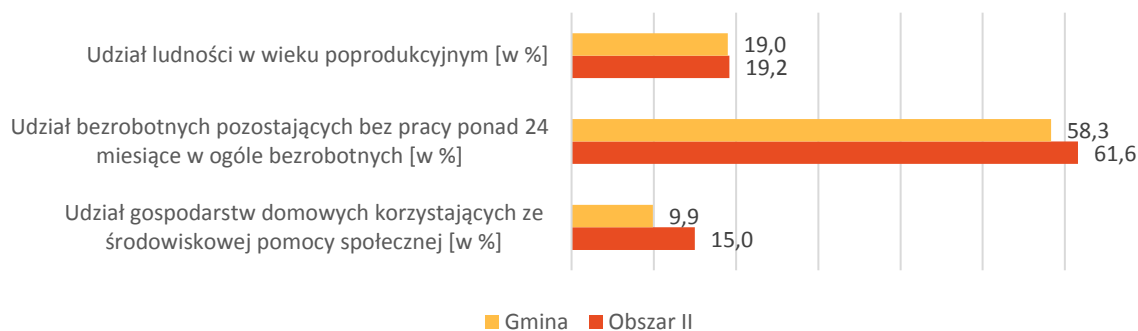

Źródło: Opracowanie własne; www.openstreetmap.org

Na terenie obszaru II blisko 1/5 mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym (19,2%), co przekracza w tym względzie średnią wartość dla gminy (19,0%). Obserwuje się zatem zjawisko starzenia się społeczeństwa. Innym problemem występującym na tym terenie jest bezrobocie. Średnio 6 na 10 bezrobotnych pozostaje bez pracy ponad 24 miesiące (61,6%). Uwagę zwraca także niska samowystarczalność ekonomiczna części mieszkańców. Na terenie tym 15,0% ludności korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej, co znacząco przekracza średni wynik dla gminy w tym zakresie 9,9%.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Wykres 2. Wskaźniki delimitacji obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

6. Załączniki

6.1. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy

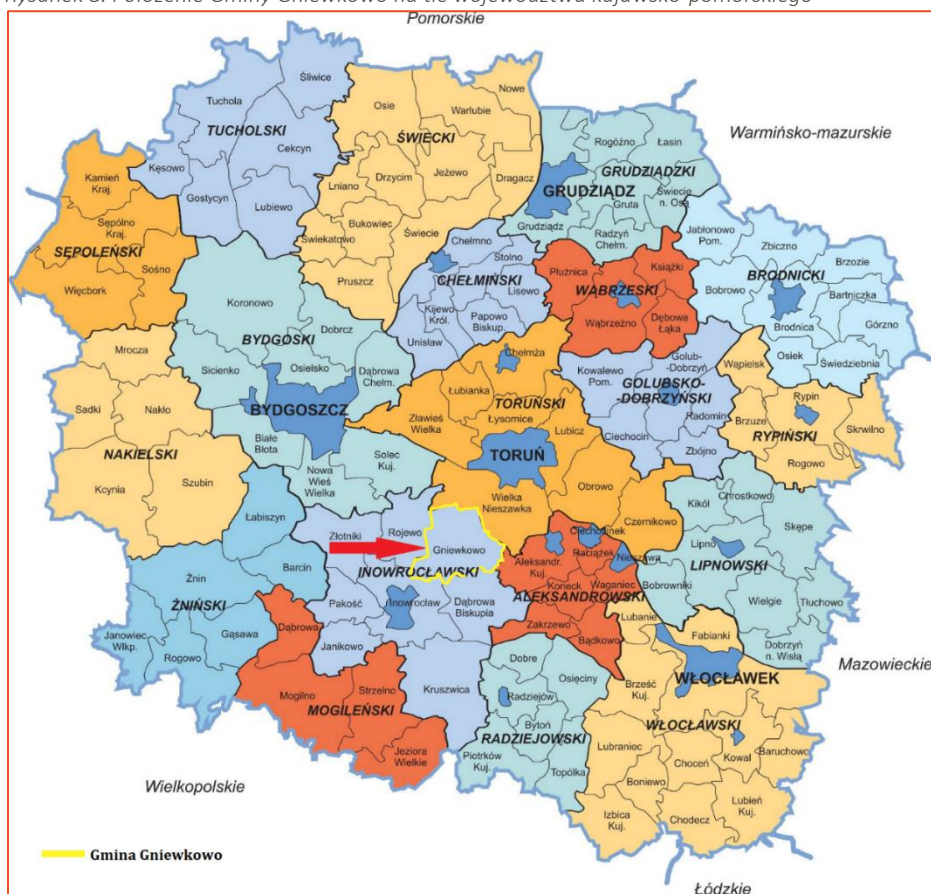
PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

POŁOŻENIE I STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY

Położenie geograficzne

Gniewkowo jest Gminą miejsko-wiejską, zlokalizowaną w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, na północno-wschodnich obrzeżach powiatu inowrocławskiego, leżącą na granicy historycznych Kujaw i Wielkopolski [Rysunek 8]. Powierzchnia niniejszej jednostki administracyjnej liczy 17 972 ha (180 km²), z czego 5,11% zajmuje teren Miasta Gniewkowa i 94,89% teren wiejski. Pod względem zajmowanej powierzchni, Gmina ta zajmuje 21 pozycję wśród 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego.

Rysunek 8. Położenie Gminy Gniewkowo na tle województwa kujawsko-pomorskiego

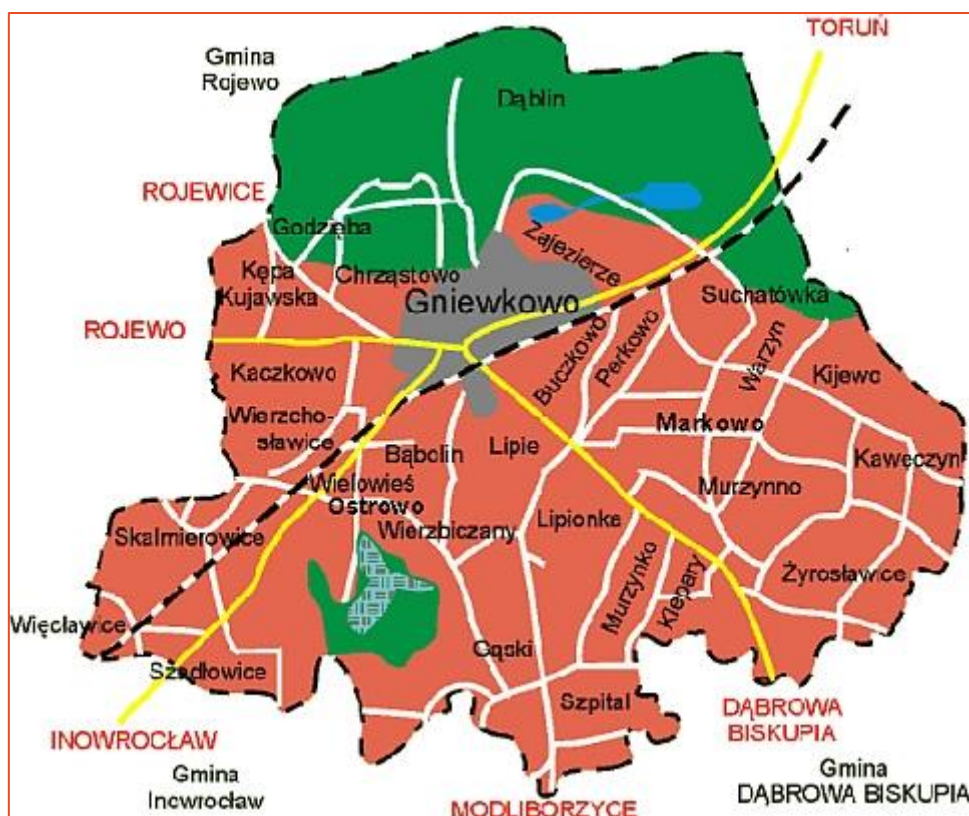
Źródło: <http://www.coi.kujawsko-pomorskie.pl/zasoby/Image/Infografiki/Regionpodziaadm.jpg>

Głównym ośrodkiem jednostki miejsko-miejskiej jest miejscowość Gniewkowo, które stanowi siedzibę władz samorządowych. Ponadto, Gniewkowo pełni rolę wielofunkcyjnego ośrodka administracyjno-usługowego i mieszkaniowego. Położone jest niemal centralnie w stosunku do obszaru gminy. Umożliwia to łatwość komunikowania się ze wszystkimi sołectwami.

W skład Gminy Gniewkowo wchodzi [miasto Gniewkowo oraz 23 sołectwa z tworzącymi je poszczególnymi miejscowościami: 1) Bąbolin (Bąbolin), 2) Gąski (Gąski), 3) Godzięba (Chrzastowo, Dąblin, Godzięba, Kępa Kujawska), 4) Kaczkowo (Kaczkowo), 5) Kawęczyn (Kawęczyn), 6) Kijewo (Kijewo, Warzyn), 7) Klepary (Klepary), 8) Lipie (Lipie), 9) Markowo (Branno, Markowo), 10) Murzynko (Murzynko), 11) Murzynno (Murzynno), 12) Ostrowo (Ostrowo), 13) Perkowo (Buczkowo, Perkowo), 14) Skalmierowice (Skalmierowice), 15) Suchatówka (Suchatówka), 16) Szadłowice (Szadłowice), 17) Szpital (Szpital), 18) Wielowieś (Wielowieś), 19) Wierzbiczany (Wierzbiczany), 20) Wierzchosławice (Wierzchosławice), 21) Więclawice (Więclawice), 22) Zajezerze (Zajezerze), 23) Żyrośławice (Żyrośławice).

Rysunek 9] miasto Gniewkowo oraz 23 sołectwa z tworzącymi je poszczególnymi miejscowościami: 1) Bąbolin (Bąbolin), 2) Gąski (Gąski), 3) Godzięba (Chrzastowo, Dąblin, Godzięba, Kępa Kujawska), 4) Kaczkowo (Kaczkowo), 5) Kawęczyn (Kawęczyn), 6) Kijewo (Kijewo, Warzyn), 7) Klepary (Klepary), 8) Lipie (Lipie), 9) Markowo (Branno, Markowo), 10) Murzynko (Murzynko), 11) Murzynno (Murzynno), 12) Ostrowo (Ostrowo), 13) Perkowo (Buczkowo, Perkowo), 14) Skalmierowice (Skalmierowice), 15) Suchatówka (Suchatówka), 16) Szadłowice (Szadłowice), 17) Szpital (Szpital), 18) Wielowieś (Wielowieś), 19) Wierzbiczany (Wierzbiczany), 20) Wierzchosławice (Wierzchosławice), 21) Więclawice (Więclawice), 22) Zajezerze (Zajezerze), 23) Żyrośławice (Żyrośławice).

Rysunek 9. Miejscowości Gminy Gniewkowo

Omawiany obszar miejsko-wiejski sąsiaduje z:

- od zachodu z gminą Rojewo,
- od północy z gminą Wielka Nieszawka (powiat toruński),
- od wschodu z gminą Aleksandrów Kujawski (powiat aleksandrowski),
- od południa z gminą Dąbrowa Biskupia,
- od południowego zachodu z gminą Inowrocław.

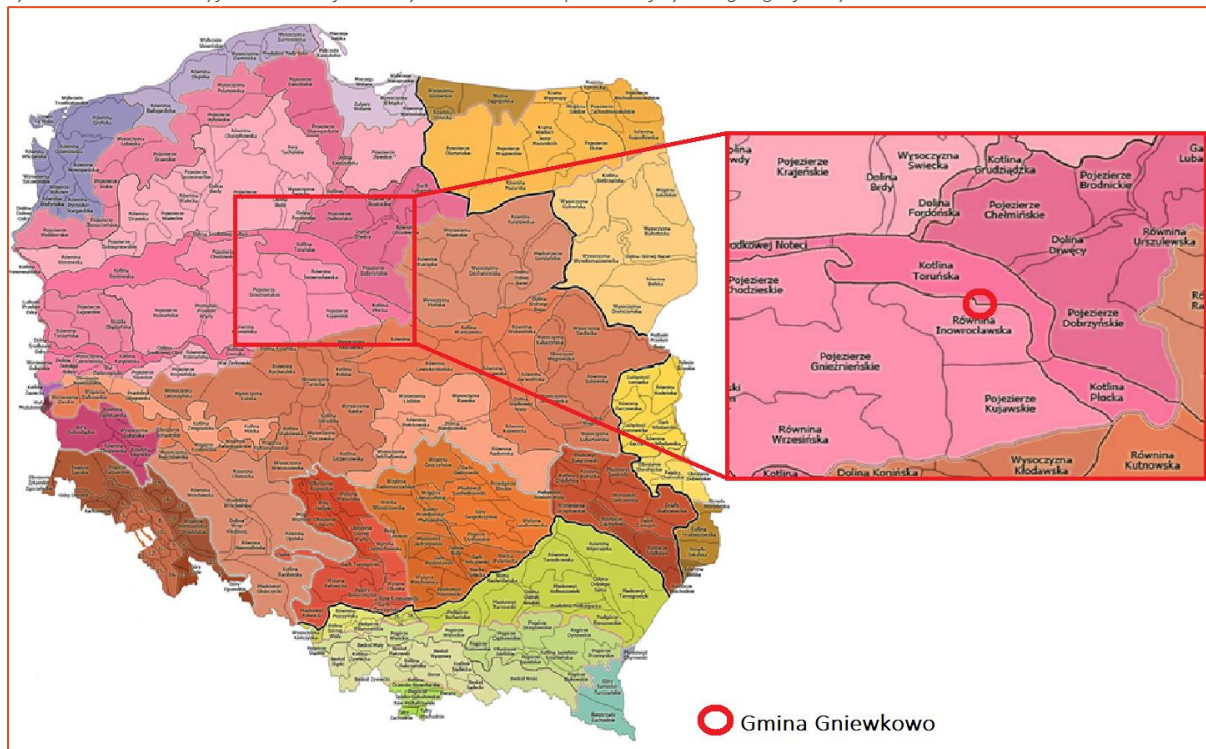
Miasto Gniewkowo położone jest w odległości około 55 km od Bydgoszczy (siedziby Wojewody) i około 25 km od Torunia (siedziby Marszałka i władz samorządowych województwa), a także około 15 km od Inowrocławia (siedziby powiatu). Pod względem odległości do jednych z ważniejszych aglomeracji Polski, Gmina położona jest 128 km od Poznania, 195 km od Gdańska i 215 km od Warszawy.

Pod względem podziału fizycznogeograficznego Polski⁵, Gmina Gniewkowo położona jest na dwóch zasadniczo różniących się obszarach [Rysunek 10]. Południowa jej część należy do podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego,

⁵Jerzy Kondracki, Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo PWN.

mezoregionu Równiny Inowrocławskiej. Natomiast północna część jednostki miejsko-wiejskiej należy do podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, mezoregionu Kotliny Toruńskiej.

Rysunek 10. Orientacyjna lokalizacja Gminy Gniewkowo w podziale fizycznogeograficznym Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/7c/Physico-Geographical_Regionalization_of_Poland.png/220px-Physico-Geographical_Regionalization_of_Poland.png

Okolo 90% powierzchni Gminy (południowa jej część) wchodzi w skład mezoregionu Równiny Inowrocławskiej. Jedynie północne krańce niniejszej jednostki wchodzi w skład mezoregionu Kotliny Toruńskiej. Granica pomiędzy dwoma mezoregionami, przebiegająca na terenie analizowanej Gminy, stanowi równocześnie granicę pomiędzy dwoma makroregionami: Pojezierza Wielkopolskiego i Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej.

Charakterystyka rzeźby terenu⁶

Bezpośrednim efektem położenia w strefie dwóch jednostek fizycznogeograficznych (część północna w strefie pradoliny, a znacznie większa część południowa w strefie wysoczyzny w pasie pojezierzy) jest wyraźny dwupodział warunków geologicznych i geomorfologicznych.

Część północna Gminy charakteryzuje się największym zróżnicowaniem wysokości bezwzględnych i stosunkowo dużymi wysokościami względnymi oraz spadkami terenu.

⁶ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gniewkowo (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XIX/124/2012 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 30 maja 2012 r.)

Skrajnie północna część gminy leży na wysokości nieco poniżej 70 m n.p.m. (jest to najniższej położona część Gminy). Kulminacje wydm przekraczają 90, a nawet 100 m n.p.m., dosyć powszechnie spotyka się spadki rzędu 20-30 m na odcinku 500-750 m.

Część południowa Gminy charakteryzuje się stosunkowo małym zróżnicowaniem rzeźby. Krajobraz jest wybitnie równinny - zdecydowana większość tej części jednostki leży na wysokości 80-90 m n.p.m.

W części wschodniej, w okolicach Żyrostawic, Kijewa i Markowa, sporadycznie występują wyniesienia o wysokości bezwzględnej około 95 m n.p.m. jednak, kulminacja terenu Gminy znajduje się na południe od Suchatówki (prawie 105 m n.p.m.). Jest to pagór morenowy o dużej wysokości względnej - stanowiący wyraźną dominantę wysokościową, zwłaszcza na tle równiny rozciągającej się na południe i na wschód.

Ze względu na dość urozmaiconą rzeźbę terenu Gminy, w jej obrębie wykształciły się różnego rodzaju gleby. Większość obszaru omawianej jednostki budują gliny morenowe i piaski gliniaste. Na tych osadach wytworzyły się gleby brunatne i czarnoziemy, które obecnie zajmują przeważającą część Równiny Inowrocławskiej. Z kolei, w północnej części Gminy, gdzie zgromadzone są piaski wodnolodowcowe, wytworzyły się gleby bielicoziemne. W większości stanowią one tereny zalesione. Stosunkowo małe powierzchnie zajmują grunty pochodzenia organicznego. Wśród nich dominują gleby mułowotorfowe, przy bardzo małym udziale gleb murszowo-mineralnych i murszowatych.

Gmina Gniewkowo położona jest na obszarze jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 45 o powierzchni 1 375,7 km². Do JCWPd 45 należą zlewnie Tążyny i Zielonej Strugi. Wody podziemne stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę pitną dla społeczeństwa, dlatego są one stale pod szczególną ochroną. Monitoring wód podziemnych przede wszystkim kontroluje dynamikę antropogenicznych przemian wód podziemnych.

Pod względem hydrograficznym powierzchnia Gminy Gniewkowo stanowi część zlewni rzeki Wisły, tylko najdalej położone południowo-zachodnie tereny jednostki należą do rzeki Odry. Północna i zachodnia część omawianego obszaru przynależy do zlewni Zielonej Strugi, zwanej Zielonką, a południowa i wschodnia w zlewni Tążyny, Kanału Parchańskiego.

Ponadto, obszar Gminy odwadniany jest przez szereg cieków i rowów. Najdłuższymi ciekami wodnymi na terenie Gminy Gniewkowo są (w nawiasie podana długość cieku na terenie Gminy): Kanał Gniewkowski (22,5 km), Kanał Jurancicki (3,1 km), Kanał Parchański (4,7 km).

Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Pod względem struktury przestrzennej północna część omawianej jednostki miejsko-wiejskiej jest zalesiona. Jest to fragment zwartego i rozległego kompleksu Puszczy Bydgoskiej. Natomiast jej południowa i centralna część mają zdecydowanie przemysłowo-rolniczy charakter. Gmina cechuje się dobrymi warunkami rozwoju rolnictwa oraz obecnością zakładów wytwórczych, z których największe (zajmujące się przetwórstwem rolno-spożywczym) zlokalizowane są w Gniewkowie i Wierzchosławicach

Miasto Gniewkowo, położone w centralnej części analizowanej jednostki, otoczone jest wiejską siecią osadniczą. Teren wiejski Gminy jest mocno rozdrobniony. Wśród wszystkich miejscowości najwięcej jest wsi małych i bardzo małych. Do dużych wsi zaliczają się: Wierzchosławice, Wielowieś, Suchatówka, Wierzbiczano, Szadłowice, Gąski i Lipie. W tych siedmiu jednostkach wiejskich, skupiona jest łącznie połowa mieszkańców obszaru pozamiejskiego. Ze względu na zbyt małe powierzchnie pozostałych wsi, nie mają one potencjału do tego, aby rozwijała się w nich jakakolwiek gospodarka usługowa.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, iż istniejąca sieć osadnicza Gminy Gniewkowo uwarunkowana jest w sposób niesprzyjający jej dalszemu rozwojowi. Istniejące uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Gniewkowo są trwałe i praktycznie niezmiennie z pozycji polityki przedmiotowej jednostki. Na tak niekorzystną sytuację przede wszystkim wpływa:

- duża liczba wsi, a więc konieczność rozwoju rozległych sieci infrastrukturalnych, zwłaszcza jeśli uwzględni się dużą powierzchnię i kształt gmin,
- mała liczba wsi dużych, które w naturalny sposób sprzyjają rozwojowi gospodarczemu,
- duża liczba wsi małych, słabo wyposażonych w usługi,
- występowanie zagrożenia dla rozwoju demograficznego, szczególnie w małych wsiach.

Co więcej, dalszy rozwój Gminy będzie zależeć przede wszystkim od sytuacji ekonomicznej rolnictwa oraz związku (współpracy) z Inowrocławiem i Toruniem. Ze względu na dość bliskie

położenie analizowanego obszaru miejsko-wiejskiego w stosunku do tych miast, część mieszkańców Gminy jest ekonomicznie związana z działalnościami pozarolniczymi w nich prowadzonymi, co wiąże się z dojazdami do pracy.

DZIEDZICTWO KULTUROWE I ZABYTKI

Początki osadnictwa Gminy i Miasta Gniewkowo datuje się na lata 1200-400 p.n.e. Pierwszą formą osadniczą stanowił najprawdopodobniej drewniany gród. Następnie, w wyniku podziału Księstwa Inowrocławskiego gród zaczął się rozrastać, przyjmując w 1268 r. prawa miejskie.

Dalsze dzieje Gniewkowa obfitują w liczne wydarzenia, które wpłynęły na dzisiejszy obraz Miasta, jak i całej Gminy. Śladów po zdarzeniach historycznych dowodzą wykopaliska archeologiczne prowadzone na terenie miejskim w latach 80. XX wieku.

Położenie, układ urbanistyczny, a także wiele zabytkowych obiektów (mieszkalnych, zespołów parkowo-pałacowych, sakralnych i użyteczności publicznej) tworzą wyjątkowy, niepowtarzalny krajobraz przyrodniczo-kulturowy.

Krajobraz dziedzictwa kulturowego Gminy Gniewkowo to przede wszystkim obiekty o cennych walorach historycznych. Na jej obszarze znajdują się łącznie 93 obiekty, które wpisane są do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wśród nich najwięcej jest domów mieszkalnych - 55 (w tym 53 w Mieście Gniewkowo), zespołów pałacowych i dworskich - 13, kościołów – 6, synagoga, obiektów użyteczności publicznej - 5⁷.

Obiekty zabytkowe nieruchome, wpisane do rejestru zabytków⁸:

➤ *Gniewkowo:*

- murowany jednonawowygotycki kościół parafialny pw. św. Mikołaja i św. Konstancji,
- kościół ewangelicko-augsburski, ob. Parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa,
- cmentarz rzymsko-katolicki parafii pw. św. Mikołaja,
- Ratusz (ul. Dworcowa 17),

⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gniewkowo (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XIX/124/2012 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 30 maja 2012 r.)

⁸ Narodowy Instytut Dziedzictwa, Rejestr zabytków nieruchomych (stan na 31 marca 2016 r.),

- dom z oficyną (ul. Dworcowa 1),
- dom (ul. Rynek 14),
- *Kaczkowo*: założenie dworsko-parkowe, w tym: dwór, park, magazyn zbożowy,
- *Kawęczyn*: założenie pałacowo-parkowe, w tym: pałac, park, magazyn zbożowy, gorzelnia,
- *Lipie*: założenie dworsko-parkowe, w tym wieża, park, zabudowania gospodarcze, dom zarządcy, dom ogrodnika
- *Markowo*: założenie dworsko-parkowe, w tym: dwór, park z aleją lipową, cmentarz rodowy w parku, budynki gospodarcze,
- *Szadłowice*: kościół parafialny pw. św. Bartłomieja,
- *Warzyn*: założenie dworsko-parkowe, w tym: dwór, park, ogrodzenie parkowe z bramą,
- *Wierzbiczany*: założenie dworsko-parkowe,
- *Wierzchosławice*: założenie dworsko-parkowe,
- *Więtlawice*: założenie dworsko-parkowe.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Powierzchnia Gminy Gniewkowo wynosi 17 972 ha, co stanowi 14,67% powierzchni powiatu inowrocławskiego. Strukturę użytkowania gruntów jednostki stanowi w głównej mierze krajobraz rolniczy. Stąd też, największą część terenu Gminy zajmują użytki rolne (11 861 ha; 66%), w skład których wchodzi grunty orne, sady oraz łąki i pastwiska. Następną grupę, pod względem udziału w powierzchni Gminy, stanowią grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Przypada na nie 4 777 ha, tj. 26,6% powierzchni obszaru omawianej jednostki. Natomiast, grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują niecałe 4% (675 ha). Najmniejszy odsetek stanowią użytki ekologiczne i grunty pod wodami (każde po 0,5%). Szczegółowe dane, włącznie z podziałem wyżej wymienionych struktur, zawiera poniższa Tabela 37.

Tabela 37. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Gniewkowo

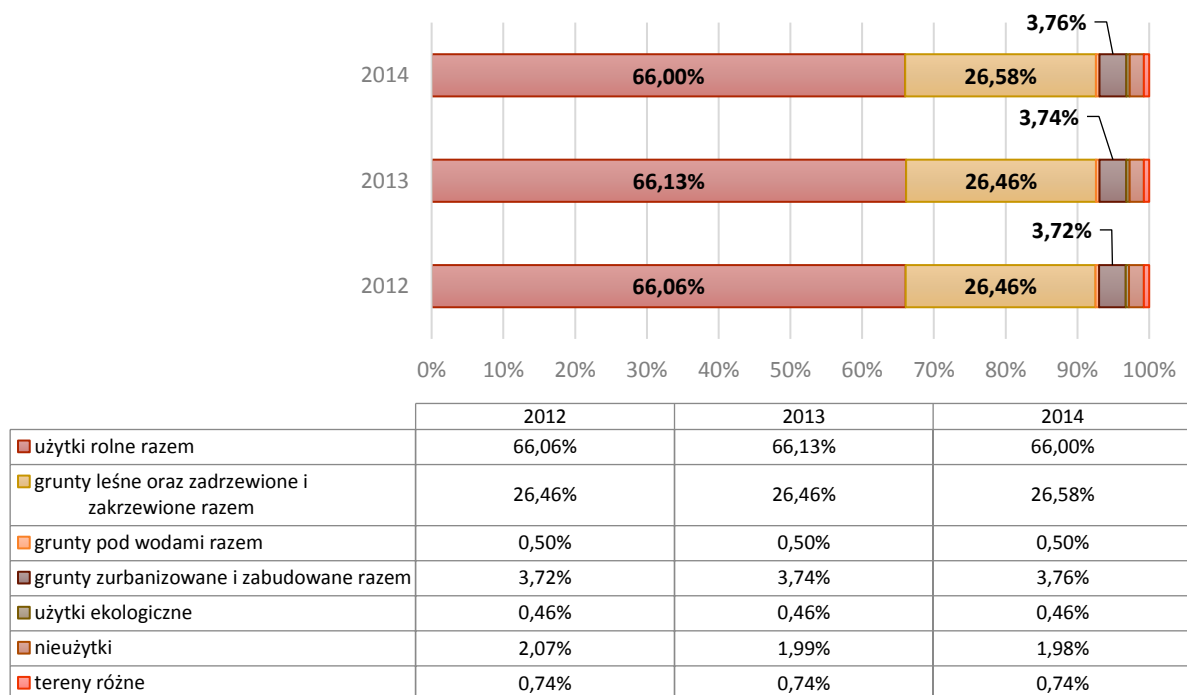
Wyszczególnienie powierzchni	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy [%]
Użytki rolne razem, w tym m.in.:	11861	66

Wyszczególnienie powierzchni	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy [%]
– grunty orne	10619	
– sady	64	
– łąki i pastwiska trwałe	839	
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem, w tym m.in.:	4777	26,6
– lasy	4718	
– grunty zadrzewione i zakrzewione	59	
Grunty pod wodami razem	89	0,5
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym m.in.:	675	3,8
– tereny mieszkaniowe	146	
– tereny przemysłowe	47	
Użytki ekologiczne	82	0,5
Nie użytki	355	2
Tereny różne	133	0,7
OGÓŁEM	17972	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Powierzchnia Gminy w ostatnich latach nie zmieniła się, za to niewielkim przekształceniom uległa struktura użytkowania terenu. Szczegóły zmian struktury użytkowania terenów omawianej jednostki miejsko-wiejskiej przedstawiają poniższe dane [Wykres 3].

Wykres 3. Zmiany struktury użytkowania terenów Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

SFERA SPOŁECZNA

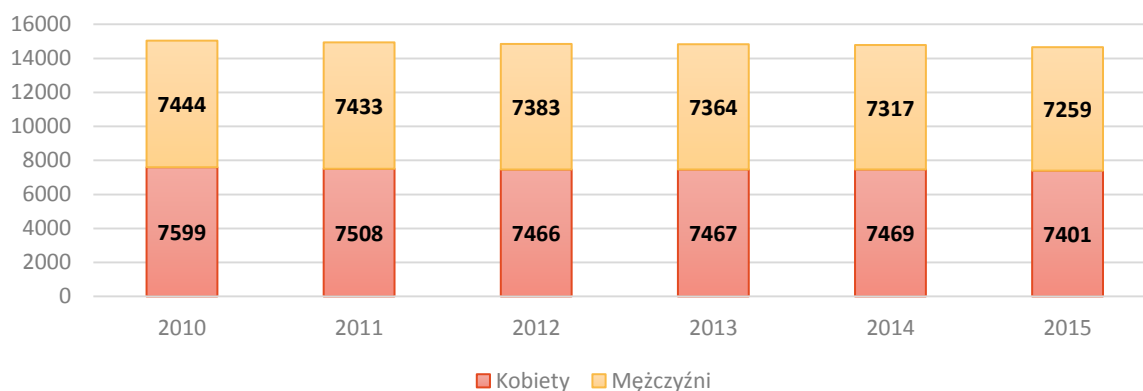
STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA GMINY

Strukturę demograficzną Gminy Gniewkowo [Wykres 4] na koniec roku 2015 tworzyła społeczność w liczbie 14 660 osób. Kobiety stanowiły niewiele powyżej połowy liczby ludności (7 401; 50,48%), mężczyźni liczyli natomiast 7 259 (49,52%). W prezentowanym okresie odnotowany został spadek liczby ludności wynoszący 2,55% (kobiety – 2,61%; mężczyźni – 2,49%). Współczynnik feminizacji w roku 2015 kształtował się na poziomie 102, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety. Biorąc powyższe pod uwagę, w latach 2010-2015, struktura ludności pod względem płci była prawie równomierna. Ogólna gęstość zaludnienia Gminy Gniewkowo w roku 2015 wynosiła 82 osoby/km²; na terenie miejskim 793 osoby/km² i wiejskim 44 osoby/km².

Mieszkańcy Gminy Gniewkowo w 2015 roku zawarli 75 małżeństw, co odpowiadało 5,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Było to o 1,0 więcej od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego. W tym samym czasie odnotowano 2,0 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Dodatkowo, z dostępnych danych GUS⁹ wiadomo, że:

- 28,8% ludności gminnej było stanu wolnego,
- 56,6% osób żyło w związku małżeńskim,
- 4,6% mieszkańców było po rozwodzie,
- 9,2% osób stanowiły wdowy/wdowcy,
- 0,7% osób stan cywilny nieustalony.

Wykres 4. Liczba ludności Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015

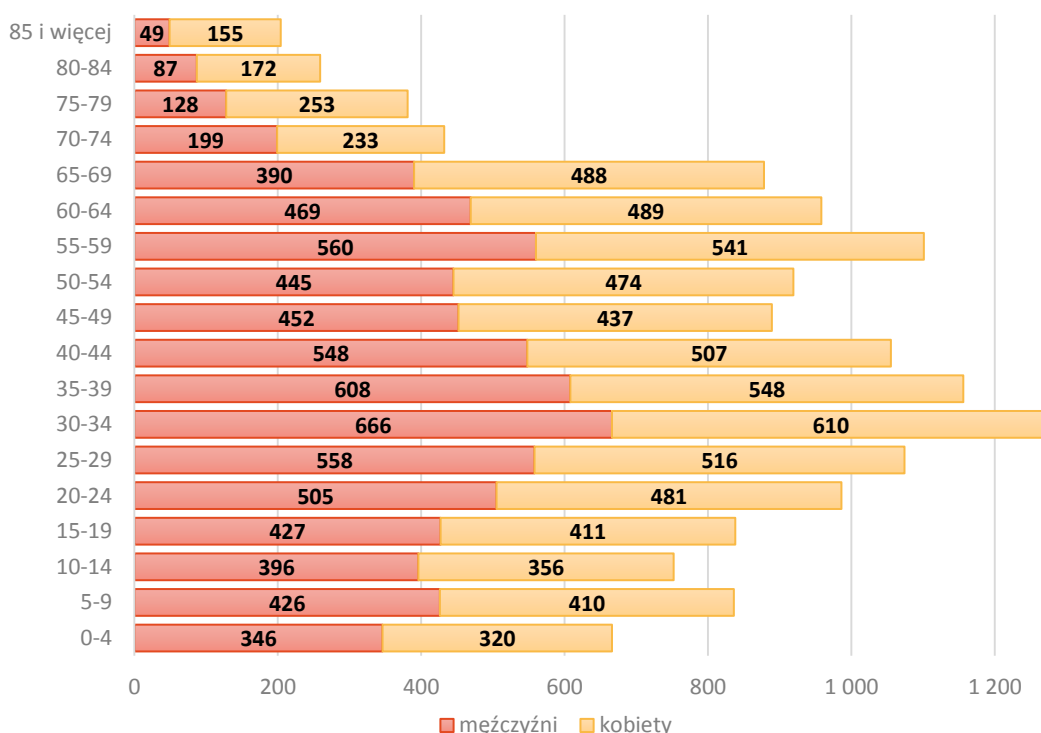

⁹ Opracowano na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Poniższy wykres przedstawia piramidę wiekową Gminy Gniewkowo [Wykres 5]. Z jej analizy wynika, że w poszczególnych przedziałach wiekowych rozkład płci kształtował się w odmienny sposób. Kobiety stanowiły przewagę w przedziale wiekowym 45-54 i powyżej 60 roku życia, natomiast mężczyźni w wieku 55-59 i poniżej 40 roku życia. Największa dysproporcja zauważalna jest w przedziale wiekowym 75-79, gdzie kobiet było o prawie 50% więcej niż mężczyzn. Z kolei największa przewaga mężczyzn nad kobietami wystąpiła w 35-39 roku życia, tj. o 16,1%.

Wykres 5. Piramida wieku mieszkańców Gminy Gniewkowo w 2015

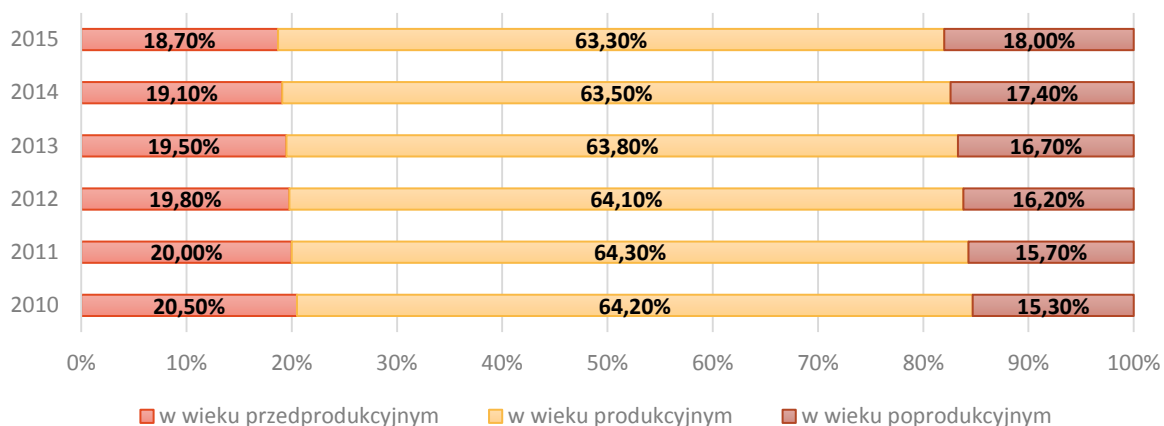
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Struktura wielkości według ekonomicznych grup odznaczała się niekorzystną tendencją [Wykres 6]. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni lat 2010 – 2015 zmniejszył się o 1,8 punktów procentowych, a w wieku produkcyjnym o 0,9 p.p. W tym samym okresie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym o 2,7 p.p. Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2015 r. wśród mieszkańców Gminy kształtowały się w następujący sposób:

- w wieku przedprodukcyjnym znajdowało się 18,7% ludności Gminy;
- w wieku produkcyjnym znajdowało się 63,3% ludności Gminy;

- w wieku poprodukcyjnym znajdowało się 18,0% ludności Gminy;

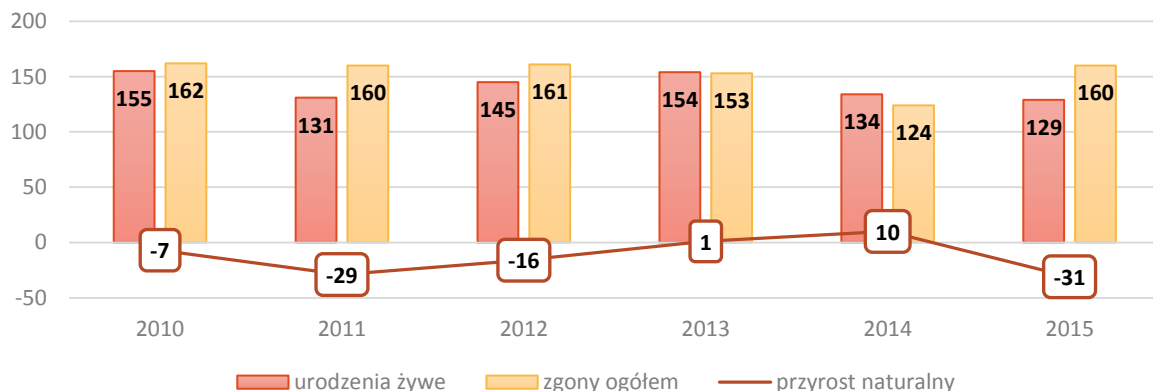
Wykres 6. Udział osób wg ekonomicznych grup wieku w stosunku ogólnej liczby ludności w Gminie Gniewkowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2010-2015 przyrost naturalny średnio utrzymywał się na poziomie ujemnym (-12). Oznacza to, że w prezentowanym okresie liczba urodzeń żywych była niższa niż zgonów. W roku 2015 na 1000 ludności odnotowano 8,8 urodzeń żywych oraz 10,86 zgonów. Przy takim stanie demograficznym przyrost naturalny na 1000 ludności wskazał na wartość minus 2,1. Szczegółowy rozkład przyrostu naturalnego wśród społeczeństwa wykazują dane na Wykres 7.

Wykres 7. Przyrost naturalny na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015

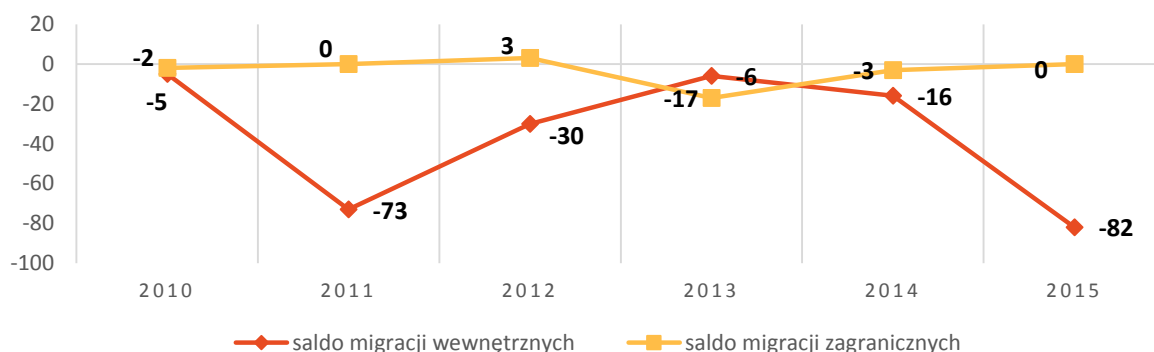

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na sytuację demograficzną jednostki miejsko-miejskiej w latach 2010-2015, miały także wpływ migracje społeczeństwa [Wykres 8]. W przeciągu pięciu lat saldo migracji wewnętrznych w Gminie Gniewkowo przybierało bardzo odmienne wartości, a co więcej były to tylko wartości ujemne. Największe różnice dla tego wskaźnika odnotowano między rokiem 2010 a 2011 (o 68) oraz między rokiem 2014 i 2015 (o 66). W tym samym analizowanym czasie

saldo migracji zagranicznych było bardziej stabilne. Najwyższy ujemny wskaźnik zarejestrowano w 2013 r., a dodatni – rok wcześniej.

Wykres 8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

SFERA GOSPODARCZA

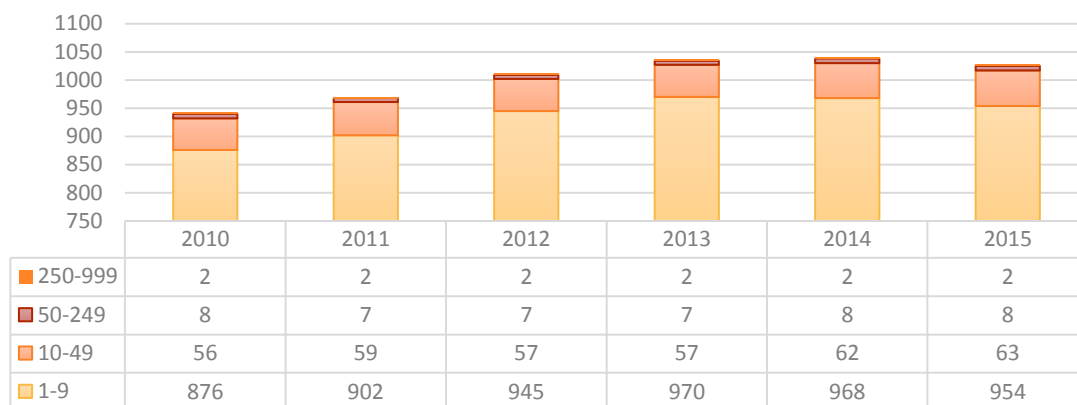
LICZBA I STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Ogólna liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Gniewkowo w analizowanym okresie zwiększyła się. Ich przyrost odnotowywano między rokiem 2010 a 2014. Po czym w roku 2015 nastąpił spadek (o 1,25%) w stosunku do poprzedniego roku.

Na terenie Gminy Gniewkowo największy udział przypadł na mikro przedsiębiorstwa, w których liczba zatrudnionych osób nie przekracza 9. Na drugim miejscu znalazły się zakłady zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Ich liczba w 2015 r. wynosiła 63, to o 7 firm więcej niż w 2010 r. Liczba dużych przedsiębiorstw w Gminie Gniewkowo, zatrudniających ponad 50 osób w 2015 r. wynosiła 8, a makro przedsiębiorstw – 2. Analiza struktury przedsiębiorstw [Wykres 9] wskazuje, że najszybsze tempo wzrostu w badanym okresie miały mikro przedsiębiorstwa.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Najliczniejszą grupę podmiotów w roku 2015 roku stanowiły podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność w sekcjach: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny (288 podmiotów) oraz przetwórstwo przemysłowe (157 podmiotów). Najmniej przedsiębiorstw odnotowano w sekcji administracja publiczna i obrona narodowa (9 podmiotów); dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (8 podmiotów). Z kolei w sekcjach: B (górnictwo i wydobywanie), D (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych) i U (organizacje i zespoły eksterytorialne) nie funkcjonuje żadna z firm zarejestrowanych na terenie Gminy. Szczegółową liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007, na terenie poszczególnych miejscowości przedstawia poniższe zestawienie [Tabela 38].

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Jednostka		SEKCJE PKD 2007*																				
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	SiT	U	SUMA
1.	Gniewkowo	14	0	102	0	5	46	176	28	9	6	12	49	31	14	3	15	33	14	49	0	606
2.	Bąbolin	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
3.	Buczkowo	2	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	7
4.	Chrzastowo	2	0	4	0	1	1	11	1	1	0	0	1	4	2	0	0	2	1	2	0	33
5.	Dąblin	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	5
6.	Gąski	2	0	2	0	0	2	9	3	0	1	1	0	1	0	1	3	1	1	3	0	30
7.	Godzięba	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6
8.	Kaczkowo	0	0	2	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
9.	Kawęczyn	1	0	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	9
10.	Kępa Kujawska	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
11.	Kijewo	0	0	1	0	0	4	11	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	20
12.	Kleparz	0	0	0	0	0	3	4	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	9
13.	Lipie	1	0	2	0	0	0	5	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	12
14.	Markowo	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	10
15.	Murzynko	2	0	2	0	0	2	6	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	17
16.	Murzynno	2	0	0	0	0	1	6	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	14
17.	Ostrowo	0	0	2	0	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	9
18.	Perkowo -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
19.	Skalmierowice	1	0	3	0	0	1	2	4	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	14
20.	Suchatówka	10	0	8	0	0	4	10	4	1	0	1	1	1	2	0	0	0	0	1	0	45
21.	Szadłowice	2	0	1	0	0	1	4	2	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	5	0	21
22.	Szpital	0	0	2	0	0	1	2	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	9
23.	Warzyn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	3
24.	Wielowieś -	4	0	7	0	2	6	4	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7	0	37
25.	Wierzbiczany	0	0	2	0	0	4	5	1	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	16
26.	Wierzchosławice	1	0	7	0	0	9	9	4	3	1	1	3	1	0	1	2	2	1	6	0	51

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Jednostka	SEKCJE PKD 2007*																				
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	SiT	U	SUMA
27. Więclawice	2	0	1	0	0	0	4	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	12
28. Zajezerze	0	0	2	0	0	2	4	2	2	0	1	0	0	0	0	0	1	1	3	0	18
29. Żyroslawice	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
OGÓŁEM	51	0	157	0	8	91	288	68	17	10	21	58	45	26	9	23	45	21	87	0	1027

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

B - górnictwo i wydobywanie

C - przetwórstwo przemysłowe

D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

F - budownictwo

G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

H - transport i gospodarka magazynowa

I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

J - informacja i komunikacja

K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa

L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

M - działalność profesjonalną, naukową i techniczną

N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne

P - edukacja

Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna

R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

S - pozostała działalność usługowa

T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

U - organizacje i zespoły eksterytorialne

Struktura własnościowa podmiotów gospodarki w latach 2010-2015 zdominowana była przez sektor prywatny. W 2015 r. stanowiły one 93,91% wszystkich firm w Gminie Gniewkowo. Wśród zakładów prywatnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, tj. 77,2% w 2015 r. O wiele mniej liczne były spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (1,63%) oraz fundacje i spółdzielnie (razem 0,71%).

Oprócz przedsiębiorstw prywatnych, w omawianej jednostce miejsko-wiejskiej swoją działalność prowadziły także publiczne podmioty gospodarcze. W 2015 r. wśród wszystkich firm miały one około 4% udział.

Tabela 38. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w Gminie Gniewkowo w latach 2010- 2015 roku

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sektor publiczny ogółem	37	37	36	36	40	41
Sektor prywatny ogółem, w tym:	905	933	975	1000	999	983
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	728	750	776	791	780	766
Spółki handlowe	40	45	48	53	54	55
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	13	15	15	16	16	16
Spółdzielnie	7	8	8	8	8	6
Fundacje	1	1	1	1	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	28	28	30	33	32	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

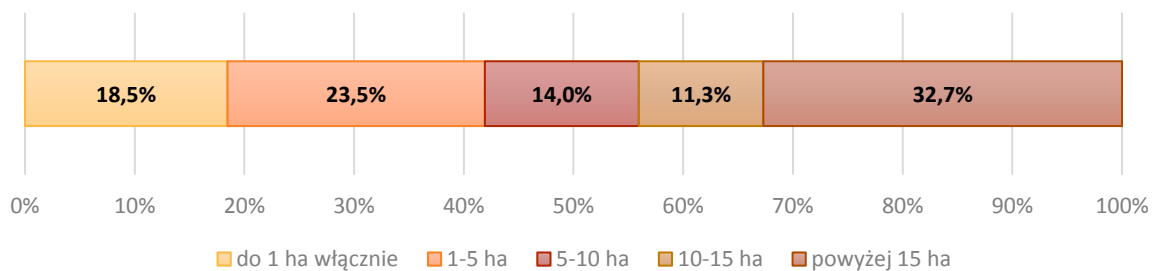
ROLNICTWO

Użytki rolne stanowią 66% całej powierzchni Gminy, z czego 89,52% stanowią grunty orne. Łąki i pastwiska w strukturze użytków rolnych stanowią 7,07%, natomiast sady 0,54%¹⁰.

Struktura gospodarstw rolnych wykazuje, że największy udział miały gospodarstwa rolne o powierzchni 15 i więcej hektarów, obejmujące powyżej 30% wszystkich posiadłości ziemskich zlokalizowanych w Gminie. Z kolei, najmniej wśród gospodarstw rolnych było tych o powierzchni liczącej 10-15 ha. Stanowiły one około 11% ogółu.

¹⁰ Wyliczono na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2010

Wykres 10. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Gniewkowo w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (BDL GUS).

Na gruntach ornych największe obszary zajmowały zasiewy pszenicy ozimej (2 215,36 ha) i uprawy przemysłowe (1 610,27 ha). Pozostałe tereny gruntów ornych stanowiły zasiewy oraz uprawy o powierzchniach liczących:

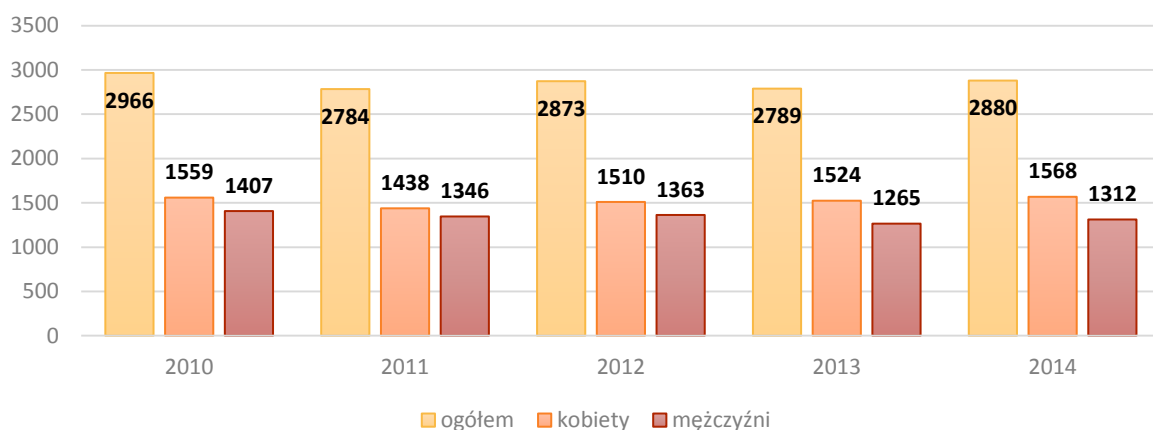
- buraki cukrowe 756,83 ha
- jęczmień jary 855,44 ha,
- jęczmień ozimy 158,95 ha,
- jęczmień ozimy 7,95 ha,
- kukurydza na ziarno 354,41 ha,
- owies 38,09 ha,
- pszenica jara 56,06 ha,
- pszenżyto jare 26,25 ha,
- pszenżyto ozime 480,07 ha,
- rzepak i rzepik 852,44,
- warzywa gruntowe 1 283,66 ha,
- warzywa strączkowe 131,80 ha
- ziemniaki 204,75 ha,
- żyto 270,44 ha.

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. wśród zwierząt gospodarskich najpowszechniejsza była hodowla drobiu (79 342 sztuk w obrębie 212 gospodarstw rolnych). Następnie dużą grupę hodowlaną tworzyła trzoda chlewna, tj. 1 218 sztuk, z czego 9,07% stanowiły lochy. Hodowla trzody chlewnej odbywała się na terenie 180 gospodarstw. Mniejsze znaczenie w opasie pogłównia zwierząt miało bydło (2 551 sztuk w 132 gospodarstwach). Jeszcze mniejszy udział przypadł na konie, tj. 99 sztuk hodowanych w 13 posiadłościach ziemskich.

ZATRUDNIENIE

Poniższe zestawienie [Wykres 11] przedstawia liczbę pracujących osób z podziałem na płeć w Gminie Gniewkowo w latach 2010–2014. W 2010 r. pracowało 2 966 osób i była to najwyższa wartość w prezentowanym okresie. W stosunku do tego roku, wskaźnik dla liczby pracujących zmalał o 86 osób. Każdego roku, wśród społeczeństwa jednostki miejsko-wiejskiej, przeważały kobiety. Największa różnica między zatrudnionymi mężczyznami a kobietami była w 2013 r., tj. o 259 kobiet więcej.

Wykres 11. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014

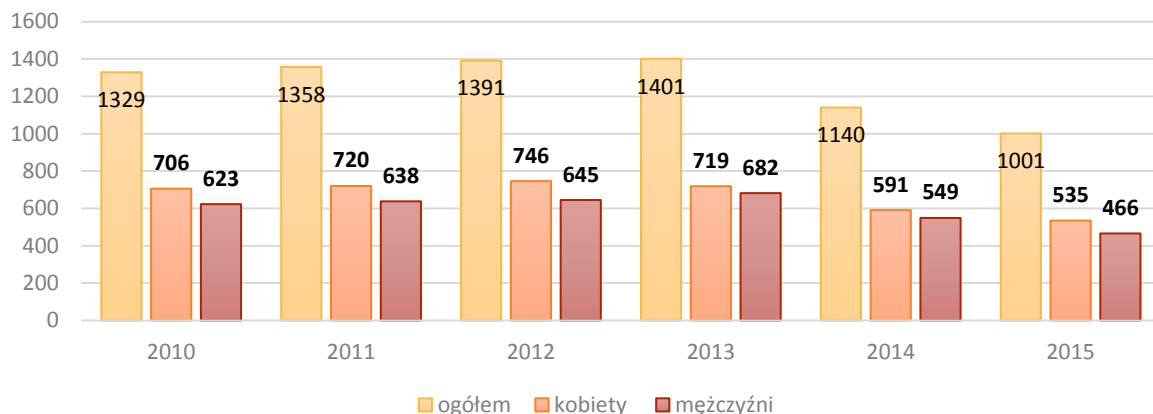

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

STAN I STRUKTURA BEZROBOCIA

Dane przedstawione na poniższym Wykres 12 ukazują stan i strukturę bezrobocia Gminy Gniewkowo. W latach 2010-2015 największa liczba bezrobotnych została zarejestrowana w roku 2013, wynosząc tym samym 1 401 osób. W strukturze tej przeważały kobiety mając ponad 50% udział. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w roku 2015, gdzie liczba bezrobotnych ogółem wynosiła 1 001, z czego 53,45% stanowiły kobiety.

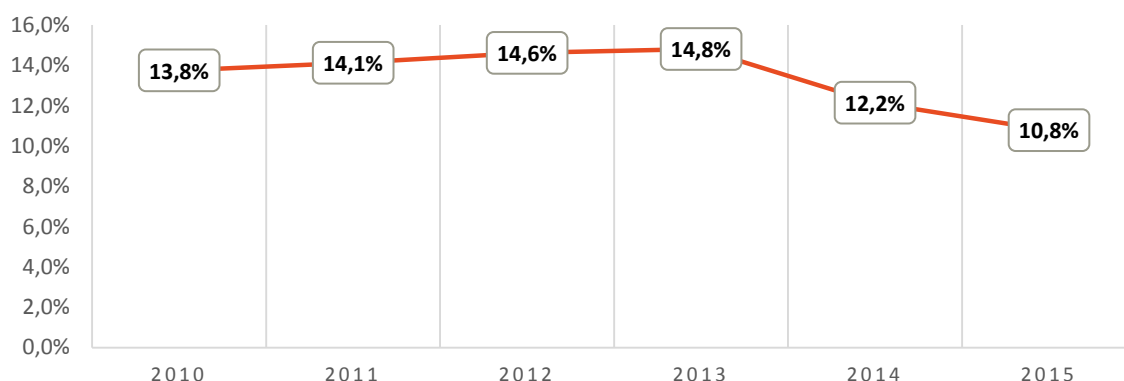
Wykres 12. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Aby dane przedstawione powyżej mogły stanowić wartościową informację należy odnieść je do liczby ludności ogółem w prezentowanym przedziale czasowym. Jak wynika z informacji zamieszczonych na wykresie nr 11, najwyższy udział zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano w roku 2013, najniższy zaś w roku 2015.

Wykres 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

DROGI I KOMUNIKACJA¹¹

Węzłem sieci dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez obszar Gminy, jest Miasto Gniewkowo. Dzięki takiemu położeniu, jednostka miejsko-wiejska, pod względem komunikacji drogowej, jest dobrze dostępna, zarówno na poziomie województwa kujawsko-pomorskiego, jak i sąsiednich regionów kraju.

¹¹Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gniewkowo (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XIX/124/2012 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 30 maja 2012 r.)

Drogami o znaczeniu ponadlokalnym, biegnącymi przez teren Gminy, są:

- droga krajowa nr 15 w relacji: Trzebnica – Milicz – Krotoszyn – Jarocin – Miąskowo – Miłosław – Września – Gniezno – Trzemeszno – Wylatowo – Strzelno – Inowrocław – Toruń – Brodnica – Lubawa – Ostróda; trasa ta stanowi ważne połączenie zachodniej i południowo-zachodniej Polski z Warmią i Mazurami, pełni dużą rolę w transporcie wewnątrz regionalnym, a odcinek przebiegający przez Gminę Gniewkowo łączy drugie i piąte co do wielkości miasta województwa – Toruń i Inowrocław; droga ta biegnie przez Miasto Gniewkowo oraz duże miejscowości wiejskie, gdzie stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa; w Mieście funkcjonuje obecnie „wewnętrzna obwodnica”, która wyprowadziła ruch poza ścisłe centrum miasta;
- droga wojewódzka nr 246 w relacji: (Nakło) Paterek – Samokłeski Małe – Szubin – Łabiszyn – Złotniki Kujawskie – Gniewkowo – Dąbrowa Biskupia; trasa ta łączy kilka miast i wiejskich siedzib gmin; wykorzystywana jest do ruchu pojazdów ciężarowych, co stanowi problem dla bezpieczeństwa w przebiegu przez miejscowości wiejskie (pozbawione obwodnic); pełni nie tylko rolę tranzytową, ale w dużym stopniu także pozwala na dostęp do drogi nr 15;
- droga wojewódzka nr 299 łączy stację kolejową w Gniewkowie z drogą nr 15,
- droga wojewódzka nr 400 łączy Więclawice z Łatkowem (na terenie Gminy biegnie tylko niewielki odcinek tej drogi).

Droga krajowa ma na terenie Gminy długość ok. 16 km, podobna jest łączna długość dróg wojewódzkich. Ważną rolę komunikacyjną w obrębie analizowanej jednostki, pełni droga krajowa i wojewódzka nr 246. Niniejsze trasy zapewniają dobry dostęp nie tylko do Miasta, ale także do wielu miejscowości wiejskich. Największe wsie leżą w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie tych dróg. Pozostałe dwie drogi wojewódzkie nie mają aż tak istotnego znaczenia dla obsługi ludności. Zostały one zaliczone do tej kategorii dróg międzyregionalnych głównie ze względu na znaczenie dla obronności kraju.

Sieć tras komunikacyjnych o randze powiatowej na terenie Gminy tworzą drogi: **2519C** - Dąbie – Chrzastowo, **2520C** - Chrzastowo – Wielowieś, **2521C** – Wierzchosławice (DK 15) – Płonkowo, **2523C** – Wierzchosławice – Szadłowice, **2525C** - Lipie – Kijewo – Murzynno, **2526C** - Kijewo – Kawęczyn, **2527C** - Gęzewo – Kawęczyn, **2528C** - Murzynno – Żyrosławice (i dalej na

terenie pow. aleksandrowskiego), **2529C** - Murzynno – Klepary, **2531C** – Murzynno-Wonorze, **2533C** - Lipie – Modliborzyce, **2534C** - Ostrowo – Gąski, **2535C** – Parchanki – Słońsko, **2536C** – Szadłowice – Słońsko, **2537C** – Gąski – Parchanie.

Powyższe trasy powiatowe na terenie Gminy (o łącznej długości ponad 51 km) nie tworzą zbyt gęstej sieci dróg. Jest to przede wszystkim związane z układem dróg ponadlokalnych i uwarunkowaniami fizyczno-geograficznymi przedmiotowej jednostki.

Sieć dróg wyższej rangi uzupełniona jest przez drogi gminne liczące 100 km długości. Na drogi gminne składa się 44 ulic miejskich i 26 dróg z obszaru wiejskiego. Do tych drugich zaliczają się trasy o numerze: **150301C** - Dobiesławice – Skalmierowice, **150302C** - Wierzchosławice – Wielowieś, **150303C** - Kaczkowo – Dąbie, **150304C** - Godzięba – Dąblin, **150305C** - Szpital – Zagajewice, **150306C** - Szpital – Parchanie, **150307C** - Murzynko – Gąski, **150308C** - Murzynko – Klepary – Gąski, **150309C** - Klepary wieś, **150310C** - Kawęczyn – Żyrośławice, **150311C** - Żyrośławice – Ośniszczewo, **150312C** - Kawęczyn – Grabie, **150313C** - Kawęczyn-Stare Grabie, **150314C** - Kijewo – Warzyn – Suchatówka, **150315C** - Perkowo – Lipie, **150316C** - Buczkowo – Lipie, **150317C** - Zajezerze – Suchatówka, **150318C** - Skalmierowice-Mierogoniewice, **150319C** - Murzynko – Murzynno, **150320C** - Wielowieś – Ostrowo, **150321C** - Wielowieś – Bąbolin, **150322C** - Gniewkowo – Wierzbiczany, **150323C** - Murzynno – Markowo, **150324C** - Szadłowice – Więclawice, **150325C** - Murzynno – Branno – Kijewo, **150326C** - Gniewkowo – Dąblin.

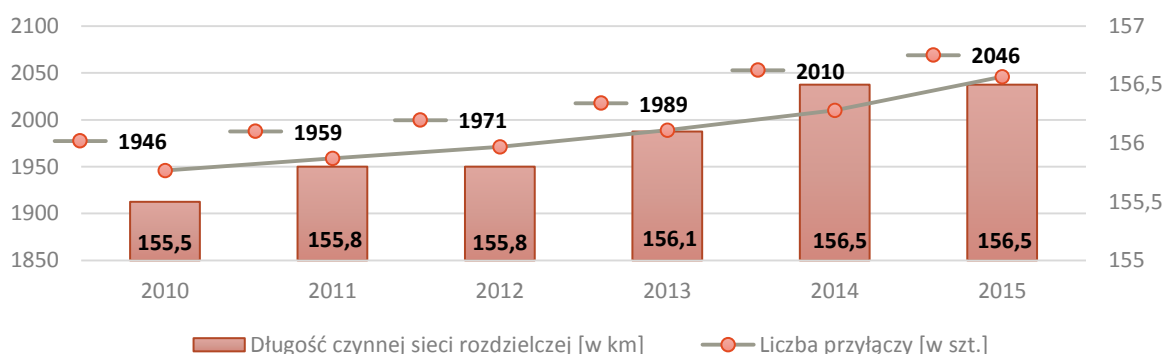
Ze względu na gęstą sieć dróg wyższej rangi, drogi gminne nie mają zbyt dużego znaczenia dla transportowej obsługi ludności. Niemniej jednak, stanowią one istotną rolę w obsłudze rolnictwa.

Ponadto, przez teren Gminy Gniewkowo biegnie linia kolejowa nr 353. Łączy ona Poznań z Inowrocławiem, Toruniem, Ławą, Olsztynem i Skandawą/Żeleznodorożnym (granica z Rosją). Trasa nr 353 jest linią dwutorową o charakterze magistralnym, zelektryfikowaną, wykorzystywaną do transportu oraz komunikacji pasażerskiej, w tym pociągów pociągów, międzyregionalnej. Na terenie Gminy znajdują się cztery stacje kolejowe (Więclawice, Wierzchosławice, Gniewkowo i Suchatówka).

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

W latach 2010 – 2015 na obszarze Gminy Gniewkowo, zarówno długość czynnej sieci rozdzielczej, jak i liczba przyłączy tendencyjnie rosta [Wykres 14]. Jednakże były to niewielkie różnice dla tych wskaźników. Długość sieci wodociągowej wzrosła tylko o 1km w stosunku do roku 2010. W tym samym okresie wzrosła także liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W przeciągu pięciu lat ich udział podniósł się o niespełna 4,89%.

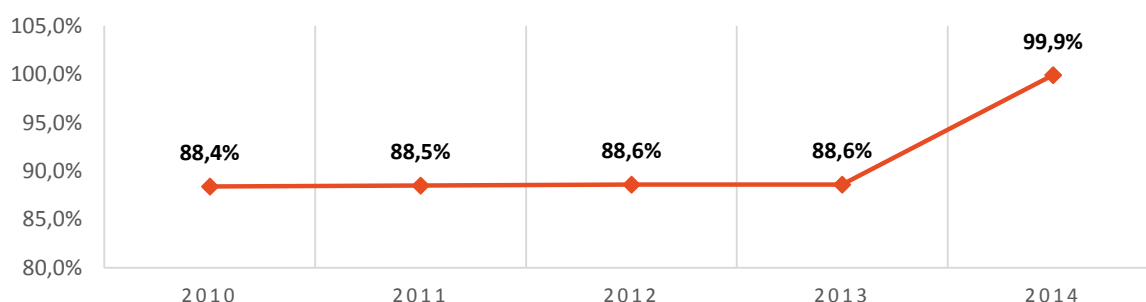
Wykres 14. Długość czynnej sieci wodociągowej i liczba przyłączy na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na podstawie danych przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego do Głównego Urzędu Statystycznego, określono procentowy udział osób korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej ludności gminy. Z danych [Wykres 15] wynika, że w Gminie Gniewkowo w czasie trzech lat (2010 – 2013), około 88% mieszkańców korzystało z instalacji wodociągowej. W roku 2014 było już praktycznie 100 % użytkowników tej sieci.

Wykres 15. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogólnej ludności Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014

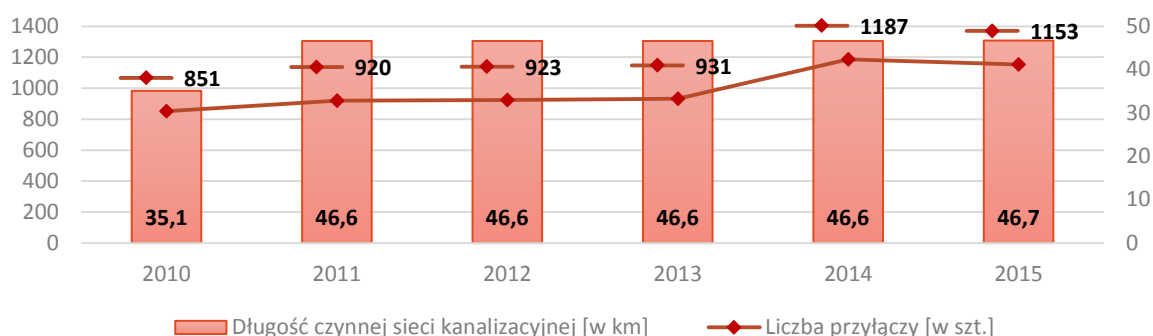

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W celu pełnego opisu infrastruktury technicznej należy zwrócić uwagę również na długość sieci kanalizacyjnej. Z przedstawionego poniżej Wykres 16, wynika, że w badanym przedziale czasowym długość czynnej sieci kanalizacyjnej wzrosła tylko na początku, tj. o 11,5 km. W następnych latach długość sieci utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

W prezentowanym okresie wzrosła również liczba przyłączy. Między 2010 a 2015 r. odnotowano wzrost wartości dla tego wskaźnika o 26,19%.

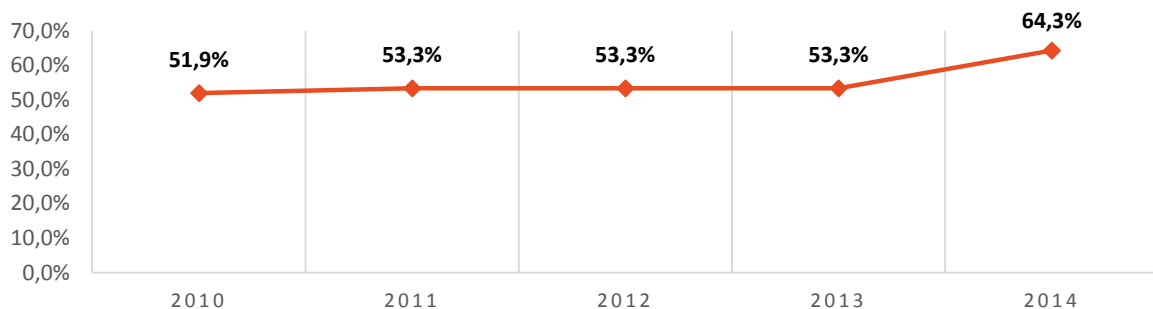
Wykres 16. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej i liczba przyłączy na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizie poddano również procentowy udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ludności Gminy [Wykres 17]. W przedziale czasowym 2010 – 2014 wskaźnik ten uległ dwukrotnemu wzrostowi z roku 2010 na 2011 i z 2013 na 2014.

Wykres 17. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

SIEĆ GAZOWA, CIEPŁOWNICZA I ELEKTRYCZNA

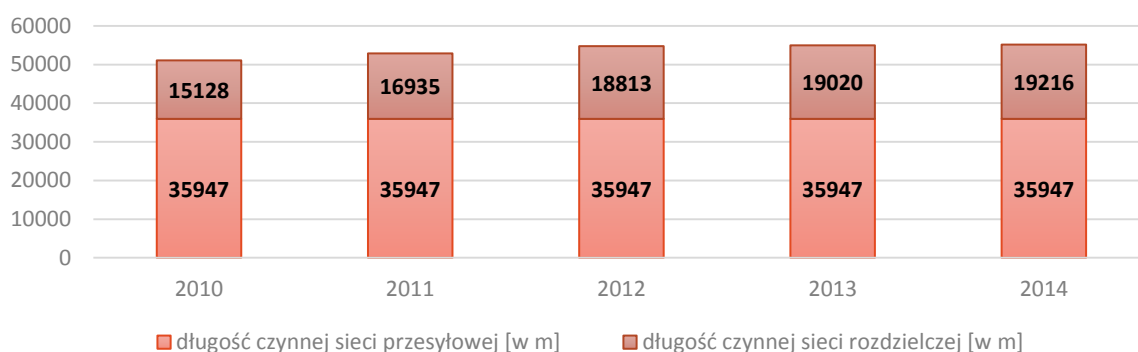
Gmina Gniewkowo posiada scentralizowany system ciepłowniczy składający się z 10 kotłowni. Dostarczają one centralne ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową mieszkańcom z terenu miejskiego, jak i wiejskiego. Wśród tych dziesięciu kotłowni, są: 4 opalane węglem, 3 – gazem ziemnym, 2 – olejem opałowym lekkim, 1 – eko groszkiem.

Sieć gazowa częściowo obejmuje teren Gminy. Na obszarach, gdzie gaz przewodowy nie jest dostępny, mieszkańcy korzystają z gazu gromadzonego w butlach i zbiornikach przydomowych. Z tego względu pożądana jest rozbudowa sieci gazowej, zwłaszcza w obrębie Miasta. Zapewni to wszystkim mieszkańcom i zakładom możliwość korzystania z paliwa

gazowego. Ponadto, przeprowadzenie gazyfikacji potrzebne jest także na terenie wiejskim gminy Gniewkowo. Gazyfikacja powinna objąć docelowo wszystkie obszary najsilniej zurbanizowane, w tym przylegające bezpośrednio do granic miasta oraz wsie o największej liczbie mieszkańców: Wielowieś, Chrzastowo, Lipie, Wierzbiczany, Kawęczyn, Suchatówka oraz Więtlawice i Szadłowice, a w dużo dalszej perspektywie także pozostałe miejscowości.

Jak wynika z danych przedstawionych poniżej [Wykres 18], długość czynnej sieci gazowej przesyłowej w latach 2010 – 2014 pozostawała na tym samym poziomie. Różnica w długości systemu gazowego zauważalna jest dla sieci rozdzielczej. W 2014 r. liczyła ona 19 216 m, co daje wzrost o 21,27% względem długości sieci gazowej w 2010 r.

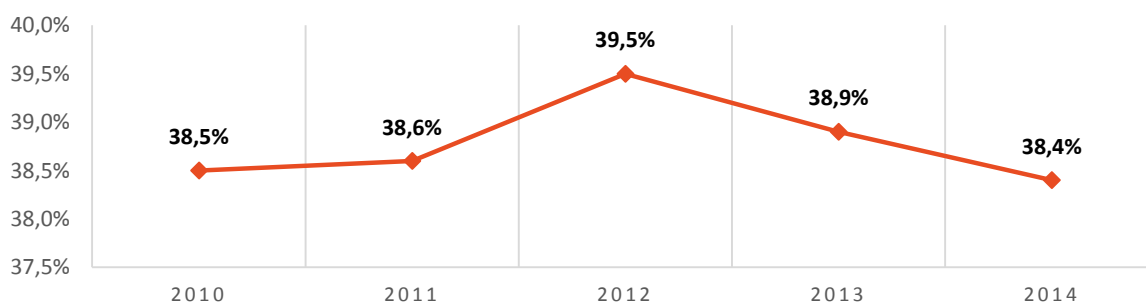
Wykres 18. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie Gminy Gniewkowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Udział mieszkańców Gminy korzystających z instalacji gazowej [Wykres 19] na początku analizowanego okresu wzrósł, po czym od 2012 malał. Jednak, wartości niniejszego wskaźnika nie były zbyt różnicowane. Mieściły się one w przedziale 38,4% - 39,5%.

Wykres 19. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe Gminy Gniewkowo stanowią: na obszarach wiejskich – budynki jednorodzinne w typie zabudowy zagrodowej, na obszarze miejskim – zabudowa ulicowa. Zarówno na terenach wiejskich, jak i miejskich w przeciągu czterech lat zasoby mieszkaniowe uległy zwiększeniu [Tabela 39]. Porównując rok 2014 do roku 2010, liczba mieszkań wzrosła o 2,35%, powierzchnia użytkowa mieszkań o 3,72%, a liczba izb o 3,04%.

Należy zwrócić uwagę, że w Mieście było więcej mieszkań i izb niż na terenach wiejskich, jednakże to na obszarach pozamiejskich mieszkania miały większą powierzchnię użytkową.

W Gminie Gniewkowo w 2014 r. średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 66,9m². Odnosząc ten wskaźnik do liczby ludności wskazać należy, że na jednego mieszkańca w tym samym roku przypadało 20,8 m² powierzchni użytkowej mieszkania.

Tabela 39. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014

obszar	wskaźnik	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina miejsko-wiejska	Liczba mieszkań	4 490	4 532	4 547	4 580	4 598
	Liczba izb	15960	16118	16200	16367	16460
	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	296 146	299 694	301 607	305 496	307 594
obszar miejski	Liczba mieszkań	2 414	2 428	2 437	2 451	2 459
	Liczba izb	8 295	8 359	8 410	8 472	8 520
	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	144 467	145 827	146 964	148 467	149 427
obszar wiejski	Liczba mieszkań	2 076	2 104	2 110	2 129	2 139
	Liczba izb	7 665	7 759	7 790	7 895	7 940
	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	151 679	153 867	154 643	157 029	158 167

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza wyposażenia budynków mieszkalnych w instalacje w 2010 i 2014 r. [Tabela 40] wykazała, że niemalże 100% mieszkańców Gminy Gniewkowo wyposażona była w sieć wodociągową. W przypadku centralnego ogrzewania instalacje posiadało ponad 3/4 mieszkańców na obszarze Miasta i ponad 2/3 mieszkańców na obszarach wiejskich. W 2014 r. ogółem mieszkań wyposażonych w łazienkę było 86,25%.

Tabela 40. Wyposażenie mieszkań w instalacje sanitarno-bytowe na terenie Gminy Gniewkowo

Wyszczególnienie	Udział [w%]	
	obszar miejski	obszar wiejski

2010 rok		
Wodociągi	98,5	95,9
Łazienka	87,8	84,1
Centralne ogrzewanie	76,2	68,4
2014 rok		
Wodociągi	98,5	96,0
Łazienka	88,0	84,5
Centralne ogrzewanie	76,6	69,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

EDUKACJA

W skład infrastruktury społecznej wchodzi placówki o funkcji edukacyjnej. Na terenie Gminy Gniewkowo funkcjonują¹²:

➤ Wychowanie Przedszkolne:

1. Samorządowe Przedszkole w Gniewkowie,
2. Niepubliczne Przedszkole w Gąskach,
3. Prywatne Przedszkole „Parowozik” w Gniewkowie,

➤ Szkoły Podstawowe:

1. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Wojska Polskiego w Gniewkowie,
2. Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kijewie,
3. Szkoła Podstawowa im. Księstwa Gniewkowskiego w Murzynie,
4. Szkoła Podstawowa im. ks. Ignacego Posadzego w Szadłowicach,
5. Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Wierzchosławicach,
6. Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Józefa Kostrzewskiego w Gąskach,

➤ Gimnazja:

1. Gimnazjum Nr 1 im. Ziemi Kujawskiej w Gniewkowie,
2. Niepubliczne Gimnazjum w Gąskach,

➤ Szkoły Ponadgimnazjalne:

¹²Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gniewkowo (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XIX/124/2012 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 30 maja 2012 r.)

1. Szkoła Zawodowa w Gniewkowie.

W latach 2010-2015 największy odsetek wśród wszystkich jednostek edukacyjnych stanowili uczniowie uczęszczający do placówek przedszkolnych [Tabela 41]. Największy udział uczniów przypadł na dzieci uczęszczające do placówek przedszkolnych. W 2010 r. na jedno miejsce w przedszkolu przypadło 1,6 dzieci, z kolei w 2015 r. przypadło 1,3dzieci.

Liczba szkół podstawowych i gimnazjalnych była niezmienna przez pięć lat. W 2015 r. uczniów w placówkach podstawowych było ponad tysiąc, to o 9,66% więcej niż na początku badanego okresu. W przypadku uczniów szkół gimnazjalnych ich liczebność spadła aż o 25,56%. Od 2013 r. na terenie omawianej jednostki miejsko-wiejskiej funkcjonowały trzy jednostki edukacji ponadgimnazjalnej (włączając szkoły dla dorosłych), w których na jeden oddział przypadało 17 uczniów.

Szczegółowe dane dotyczące oświaty i edukacji w Gminie Gniewkowo przedstawia poniższa tabela [Tabela 41].

Tabela 41. Dane statystyczne na temat oświaty i edukacji w Gminie Gniewkowo w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Placówki wychowania przedszkolnego	7	7	8	8	8	7
Oddziały wychowania przedszkolnego	22	23	26	27	26	23
Miejsca w przedszkolach	266	277	356	329	323	306
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	413	451	524	538	471	388
Szkoły podstawowe	6	6	6	6	6	6
Uczniowie szkół podstawowych	966	923	897	902	997	1069
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach podstawowych	17	16	16	16	16	16
Szkoły gimnazjalne	2	2	2	2	2	2
Uczniowie szkół gimnazjalnych	540	528	491	472	413	402
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach gimnazjalnych	19	20	19	19	18	17
Szkoły ponadgimnazjalne	2	2	2	3	3	-
Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	153	132	131	140	177	-

Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach ponadgimnazjalnych	77	66	19	16	16	-
--	----	----	----	----	----	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

OCHRONA ZDROWIA

Usługi z zakresu ochrony zdrowia w Gminie Gniewkowo pełni część placówek. Społeczeństwo przedmiotowej jednostki korzysta ze świadczeń medycznych prowadzonych przez:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESCULAP” w Gniewkowie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PROFILAKTYKA Anna Szatkowska” w Gniewkowie i Murzynie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Bożena Pałubicka w Szadłowicach,
- Niepubliczny Zakład Rehabilitacji Leczniczej „REHMAK” w Gniewkowie,
- Gabinet Stomatologiczny w Gniewkowie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ELAMED” w Gniewkowie,
- Gabinet Stomatologiczny Decodent w Gniewkowie

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna udzielana jest przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS), Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) w Gniewkowie oraz Dom Pomocy Społecznej (DPS) w Warzynie.

W przeciągu czterech lat [Wykres 20] liczba gospodarstw oraz osób korzystających z gminnej pomocy społecznej na terenie miejsko-wiejskim wahała się. Największe wartości dla obu wskaźników odnotowano w roku 2013, a najmniejsze dwa lata wcześniej. Na każdy rok średnio przypadło 1 575,4 osób, którym udzielono pomocy, przy średniej 567,6 dla gospodarstw domowych.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Wykres 20. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej szczególnie działa w zakresie:

- przyznawania i wypłacania przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzenia i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analiz i ocen zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

MGOPS wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Nadrzędnym celem niniejszej jednostki jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Do podstawowych zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewkowie należy świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania. Może to być pomoc w codziennych czynnościach życiowych, załatwianiu spraw urzędowych, edukacji, czy zapewnieniu integracji ze środowiskiem lokalnym.

Kolejną jednostką podległą Urzędowi Gminnemu Gniewkowo jest Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS). Ośrodek ten udziela wsparcia dziennego pobytu dla osób dorosłych, działając na zasadzie trzech kategorii domów oznaczonych jako A, B i C. Przyjmowane osoby

przypisywane są do odpowiedniego domu według typu schorzenia danego uczestnika ŚDS. Dom A świadczy usługi dla osób przewlekle psychicznie chorych, dom B – dla osób upośledzonych umysłowo, natomiast dom C – dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

Nadrzędnym celem działań Środowiskowego Domu Samopomocy w Gniewkowie jest pomaganie osobom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, rozwiązywaniu codziennych problemów oraz integrowanie ich ze społecznością lokalną poprzez różnego rodzaju formy aktywizacji.

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność z zakresu upowszechniania kultury i sportu na terenie Gminy Gniewkowo prowadzona jest przez dwie główne instytucje kultury, którymi są Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna (MGBP) i Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji (MGOKSiR). Jednostką pomocniczą dla MGBP jest filia biblioteczna zlokalizowana w Wierzchosławicach.

Nadrzędne instytucje umiejscowione są w tym samym budynku na terenie Miasta Gniewkowo. W 2013 roku zakończona została modernizacja tego budynku i przystosowanie go do potrzeb funkcjonowania ośrodka kultury.

Działalność Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Gniewkowie, która pełni także funkcję biblioteki powiatowej, polega na:

- gromadzeniu, opracowywaniu, przechowywaniu, ochronie i udostępnianiu materiałów bibliotecznych służących obsłudze potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych, zwłaszcza dotyczących wiedzy o własnym regionie oraz dokumentujących jego dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy,
- obsłudze użytkowników poprzez udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych innych bibliotek,
- prowadzeniu działalności bibliograficznej, edukacyjnej i popularyzatorskiej,
- udostępnianiu zbiorów na miejscu, wypożyczaniu na zewnątrz oraz prowadzeniu wymiany między biblioteczną ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży,

- organizowaniu czytelnictwa i udostępnianiu materiałów bibliotecznych osobom chorym i niepełnosprawnym,
- popularyzowaniu czytelnictwa oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego i gospodarczego Gminy oraz powiatu inowrocławskiego,
- współdziałaniu z innymi bibliotekami i organizacjami w zakresie wymiany informacji i materiałów w celu rozwijania czytelnictwa i zaspokojenia potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności gminy,
- organizowaniu i prowadzeniu różnych form pracy z czytelnikiem służących popularyzacji książki, sztuki i nauki,
- pełnieniu funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej, organizowaniu obiegu wypożyczeni międzybibliotecznych, opracowywaniu i publikowaniu bibliografii regionalnych, a także innych materiałów informacyjnych o charakterze regionalnym,
- udzielaniu bibliotekom pomocy instrukcyjno-metodycznej i szkoleniowej,
- sprawowaniu nadzoru merytorycznego w zakresie realizacji przez powiatowe i gminne biblioteki publiczne zadań określonych w art. 27 ust. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach¹³.

Zadaniem MGOKSiR jest przede wszystkim aktywizowanie społeczeństwa Gminy w działaniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Mieszkańcy mają możliwość uczestniczenia w różnorodnych zajęciach organizowanych w ramach kół i sekcji zainteresowań w podziale na grupy wiekowe. Aktualna oferta MGOKSiR dla dzieci obejmuje przede wszystkim: Klub Malucha, sekcję taneczną, język angielski, karate, Piłkarskie Przedszkole, Klub Małego Odkrywcy, sekcję plastyczną, Ognisko Teatralno-Estradowe i Akademię Młodego Działkowicza; dla młodzieży: język angielski, Piłkarską Akademię Dziewcząt, Wolontariuszownię oraz sekcję muzyczną; dla dorosłych natomiast: fitness, język angielski, aerobik 50+, wyjazdy basenowe, sekcję turystyczną, Zespół Ludowy „Gniewkowanie”, Pracownię Sędziego oraz robótki ręczne.

Ponadto, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji organizuje różnego rodzaju imprezy. Między innymi odbywają się one w Parku Wolności i Stadionie Miejskim, na hali sportowej przy SP nr 1, boisku Orlik 2012, na Rynku i na terenie rekreacyjnym przy ul. Piasta. Poza tymi obiektami, Gniewkowo posiada nowoczesną halę sportową przy Gimnazjum nr 1,

¹³ Księga rejestrowa instytucji kultury, Urząd Gminy w Gniewkowie, BiP, 01.10.2015 r.

boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią, wybudowane w ramach programu „Blisko-Boisko” oraz boisko wielofunkcyjne na terenie rekreacyjnym na osiedlu 700-lecia. Co więcej, niektóre uroczystości organizowane są w budynku synagogi przy ul. Podgórnej w Gniewkowie.

Gmina Gniewkowo w swej działalności kulturowo-rekreacyjnej wyróżnia się urządzaniem wielu imprez, do których zaliczają się głównie: Obchody Dni Gniewkowa, Noc św. Jana, Gminne Święto Plonów, Powitanie Nowego Roku, Jarmarki Gniewkowskie, Przeglądy Zespołów Folklorystycznych, otwarcie Szopki Betlejemskiej oraz wizytę Św. Mikołaja na gniewkowskim Rynku. Oprócz niniejszych zabaw, organizowane są także rocznice i uroczystości państwowe (Rocznica Uchwalenia Konstytucji Trzeciego Maja, wybuchu II wojny światowej, Narodowe Święto Niepodległości itp.).

W ramach działań MGOKSiR mieszkańcy Gminy miejsko-wiejskiej pielęgnują tradycje i obrzędy lokalne, np. poprzez aranżowanie tematycznych konkursów, spotkań i przeglądów piosenek oraz funkcjonowanie zespołów ludowych i wokalnoinstrumentalnych. Dla najmłodszych zapraszane są teatryki z programami dla dzieci. Ośrodek kultury jest także inicjatorem wyjazdów do kina, opery i teatru oraz organizowania licznych rozgrywek ligowych, turniejów sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Poza dwoma powyżej przedstawionymi jednostkami, dodatkowa działalność kulturalna prowadzona jest przez świetlice wiejskie, stowarzyszenia, harcerstwo, parafie oraz szkoły z terenu Gminy.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność ludności Gminy koncentruje się wokół działalności stowarzyszeń, fundacji, kół oraz innych związków. Ich celem jest przede wszystkim ochrona dorobku kultury, dbanie o rozwój jednostki miejsko-wiejskiej oraz organizacja życia społecznego.

Na terenie Gminy Gniewkowo znajduje się 20 świetlic wiejskich zlokalizowanych w: Wierzchosławice, Wielowieś, Ostrowo, Wierzbiczany, Szpital, Murzynko, Murzynno, Żyrośławice, Klepary, Gąski, Suchatówka, Godzięba, Szadłowice, Markowo, Skalmierowice, Kijewo, Zajezerze, Kawęczyn, Więclawice, Lipie.

Mieszkańcy miasta i wsi swoją aktywność kulturalną i sportowo-rekreacyjną mają możliwość rozwijać w ramach niżej wymienionych klubów i stowarzyszeń¹⁴:

- Stowarzyszenie Gąski – Mała Ojczyzna,
- MLKS UNIA Gniewkowo – piłka nożna, szachy,
- TG SOKÓŁ – tenis stołowy, biegi uliczne i na orientację,
- LZS CZARNI Wierzchosławice – piłka nożna;
- KS Mikrus Szadłowice-piłka nożna,
- UKS MGOKSiR – piłka siatkowa.

ANALIZA SWOT

Celem analizy SWOT (strengths-weaknesses-opportunities-threats) jest identyfikacja i analiza czynników w kontekście ustalonego celu oraz wskazanie najlepszych rozwiązań, wytyczenie kierunków działania przy jednoczesnym wykorzystaniu szans i mocnych stron, a także minimalizacji zagrożeń i słabych stron analizowanego podmiotu. Przystępując do analizy SWOT należy wskazać czynniki, które mogą wpływać na funkcjonowanie analizowanego podmiotu. Następnie należy posegregować je w cztery grupy:

- grupa 1: mocne strony (strengths, „S”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które stanowią atuty, zalety, przewagę analizowanego podmiotu,
- grupa 2: słabe strony (weaknesses, „W”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które są słabszą stroną analizowanego podmiotu, bariery, wady,
- grupa 3: szanse (opportunities, „O”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają szansę korzystnej zmiany analizowanego podmiotu,
- grupa 4: zagrożenia (threats, „T”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają niebezpieczeństwo zmian niekorzystnych dla analizowanego podmiotu.

Analiza SWOT bazuje na identyfikacji poszczególnych czynników za pomocą kryterium czasu ich występowania (obecne/przyszłe) i charakteru oddziaływania danego czynnika

¹⁴ Strategia Rozwoju Gminy Gniewkowo 2014-2020

(pozytywne/negatywne). Ze względu na zakres przedmiotowy i cel opracowania dokumentu zdecydowano się przyjąć założenia:

- mocne strony uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter wewnętrzny i pozytywny;
- słabe strony uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter wewnętrzny i negatywny;
- szanse uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter zewnętrzny i pozytywny;
- zagrożenia uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter zewnętrzny i negatywny.

ROZWÓJ PRZESTRZENNY	
Mocne strony	Słabe strony
• duża powierzchnia terenu Gminy, • dominujący udział gruntów rolniczych, • centralne położenie głównej siedziby Gminy, co umożliwia komunikowanie się z sołectwami, • bliska odległość do centralnych miast powiatu i województwa, • dobre warunki do rozwoju rolnictwa, • duża liczba zachowanych obiektów zabytkowych, • występowanie jezior i kompleksów leśnych o dużych walorach rekreacyjnych i turystycznych, • Miasto Gniewkowo stanowi węzeł transportowy, • korzystne położenie komunikacyjne Gminy pomiędzy Toruniem a Inowrocławiem,	• wyraźny dwupodział obszaru Gminy ze wzgl. na warunki geologiczne i geomorfologiczne, • teren wiejski mocno rozdrobniony • dominacja małych i bardzo małych wsi, • wzmożony ruch samochodowy w Gniewkowie, • wysoka emisja zanieczyszczeń z pojazdów transportowych,
Szanse	Zagrożenia
• przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zniszczonym przez działalność człowieka, poprawa stanu środowiska, • współpraca z centralnymi miastami powiatu i województwa, • przestrzeganie zasad zrównoważonego	• ruchy masowe ziemi, spowodowane gwałtownymi opadami deszczu, intensywnym topnieniem śniegu, podnoszeniem się poziomu wód gruntowych oraz wezbraniem rzek, • niski potencjał małych wsi do rozwoju przedsiębiorczości,

rozwoju przestrzennego Gminy, poprawa estetyki budynków w centralnej (rewitalizowanej) części Miasta,	- istniejące uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne hamują dalszy rozwój Gminy, - zagrożony rozwój demograficzny, zwłaszcza w małych wsiach, - zajmowanie terenów przyrodniczych przez zabudowania,
ROZWÓJ SPOŁECZNY	
Mocne strony	Słabe strony
- dość równomierna struktura ludności pod względem płci, - duża gęstość zaludnienia Miasta, - znaczny udział osób w wieku produkcyjnym, - zapewniona edukacja od poziomu wychowania przedszkolnego do szkoły ponadgimnazjalnej, - świadczenie usług ochrony zdrowia przez 5 NZOZ - aktywna działalność instytucji kultury	- przewaga kobiet w wieku poprodukcyjnym, - ujemny przyrost naturalny, - dość duży udział gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej, - trudna sytuacja ekonomiczna dużych grup ludności spowodowana bezrobociem oraz niską opłacalnością produkcji rolnej,
Szanse	Zagrożenia
- pozyskiwanie pomocy finansowej, szczególnie dla rozwoju jednostek samorządowych udzielających różnego rodzaju pomoc mieszkańcom Gminy, - organizowanie interdyscyplinarnych zajęć kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych itp., aktywizujących większą liczbę osób będących w różnych grupach wiekowych, - przekazywanie najmłodszym mieszkańcom Gminy tradycji i obrzędów lokalnych, - rozbudowa infrastruktury na terenach wiejskich, - poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców, - realizacja programów i korzystanie z funduszy na poziomie powiatowym i wojewódzkim, których celem jest ograniczanie bezrobocia i jego skutków, - tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi nowych firm i nowych miejsc pracy,	- starzenie się społeczeństwa, - utrzymująca się przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych, - kilkuletnie odnotowywanie przewagi migracji wewnętrznych nad zagranicznymi, - migracja młodych i wykształconych mieszkańców do ośrodków miejskich, - zmniejszanie się liczby uczniów w kolejnych poziomach edukacyjnych, - brak miejsc w placówkach przedszkolnych w stosunku do liczby dzieci,
ROZWÓJ GOSPODARCZY	
Mocne strony	Słabe strony
przyrost podmiotów gospodarczych	mały udział firm zatrudniających 50 i więcej

• znaczny udział mikro-przedsiębiorców, • szybkie tempo rozwoju mikro-przedsiębiorstw, • funkcjonowanie dwóch firm zatrudniających 250 i więcej osób, • prężna działalność podmiotów zajmujących się budownictwem, handlem hurtowym i detalicznym, • wysoki udział przedsiębiorstw z sektora prywatnego, • dominacja gruntów rolnych o powierzchni 15 i więcej ha, • dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna, • wzrost udziału osób korzystających z instalacji sanitarno-technicznych, • wysoka wartość wskaźnika mieszkań wyposażonych w instalacje sanitarno-bytowe,	osób, • nieznaczna rola podmiotów gospodarki narodowej PKD z sekcji: – administracja publiczna i obrona narodowa, – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, – działalność związana z rekultywacją, • mała liczba podmiotów prywatnych, • niewielkie znaczenie dróg gminnych w transporcie kołowym, • zastój w rozwoju instalacji technicznych, • częściowa gazyfikacja terenu Gminy,
Szanse	Zagrożenia
• aktywna polityka władz samorządowych nastawiona na pozyskanie inwestorów zewnętrznych oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, • konieczność rozwoju sieci infrastrukturalnych, • modernizacja istniejącej linii kolejowej, w celu zwiększenia jej udziału w obsłudze transportu towarów i osób, • rozbudowa instalacji sieci gazowej na terenach zurbanizowanych, • promocja walorów gospodarczych, • ciągła ochrona dorobku kultury,	• wkraczanie procesu urbanizacji na tereny dotychczas niezagospodarowanych, • brak inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych, • pogorszenie się opłacalności produkcji rolnej w skali kraju, • przeznaczanie małej ilości środków finansowych na utrzymanie obiektów dziedzictwa kulturowego,

Źródło: Opracowanie własne.

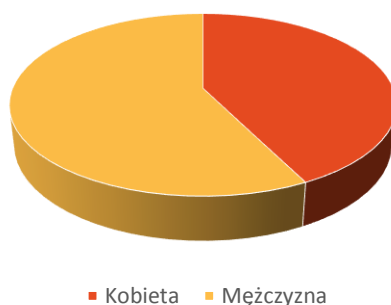
6.2. Wyniki przeprowadzonych badań

6.2.1. Wyniki badania ankietowego

METRYCZKA

W badaniu wzięło udział nieznacznie więcej mężczyzn w stosunku do kobiet. Ich odsetek wyniósł 57,4%.

Wykres 21 Płeć

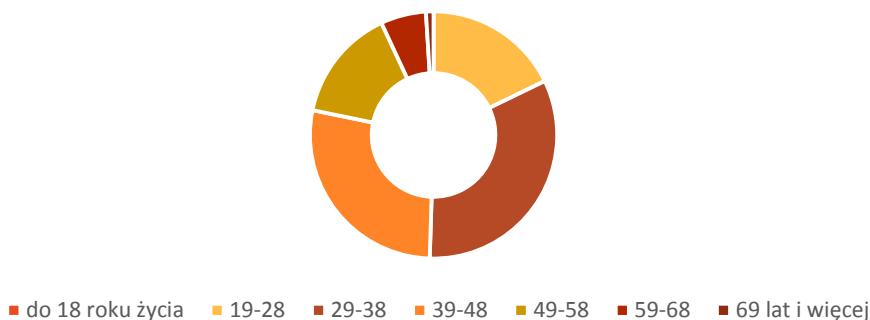

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

Najwięcej respondentów biorących udział w badaniu było w przedziale wiekowym od 29 do 38 lat. Odsetek ten wyniósł 32,7%. Następnie były to osoby między 39 – 48 r.ż. (27,7%) i 19 – 28 r.ż. (17,8%). Najmniej odnotowano respondentów mających 59-68 lat (6,0%) lub będących po 69 roku życia (1,0%).

Warto odnotować, że w badaniu udziału nie wzięły osoby do 18 roku życia.

Wykres 22 Wiek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

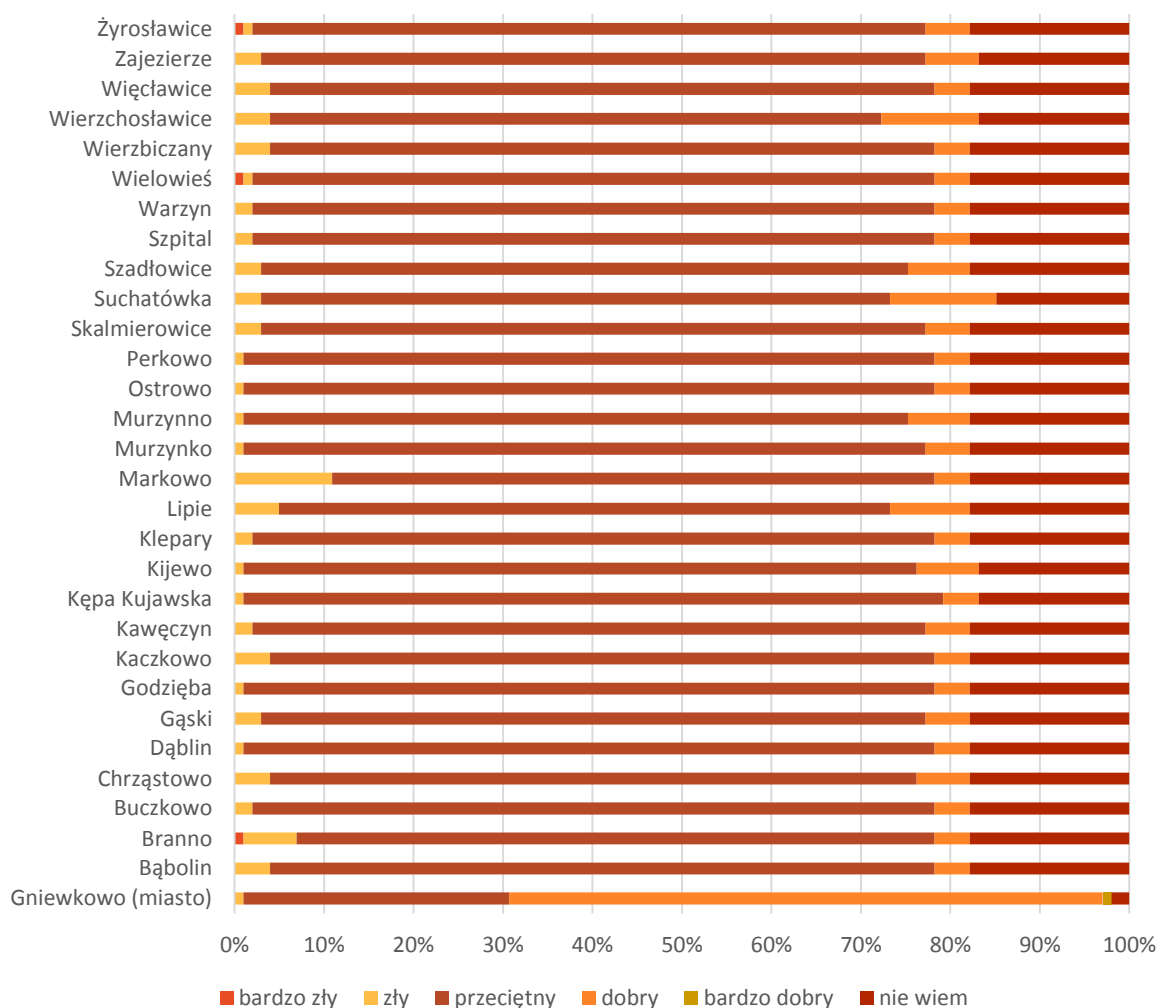
Z każdej miejscowości mieszkańcy mieli możliwość wzięcia udziału w badaniu, co pozwoliło na zebranie informacji w sposób trafny i rzetelny.

W zdecydowanej większości mieszkańcy „przeciętnie” ocenili stan społeczno-gospodarczy poszczególnych miejscowości. Tego rodzaju odpowiedzi najczęściej zaznaczane były w przypadku Dąblina, Godzięba, Ostrowa i Perkowa (77,23%).

Respondenci zdecydowanie częściej wskazywali na odpowiedzi pozytywne (suma „dobry” i „bardzo dobry”) niż negatywne (suma „zły” i „bardzo zły”). W tym zakresie najlepiej ocenione zostały miejscowości Gniewkowo (66,3% dobry; 1,0% bardzo dobry). Następnie były to Suchatówka (11,9% dobry) oraz Wierzchosławice (10,9% dobry).

Odpowiedzi oceniających negatywnie stan społeczno-gospodarczy najwięcej odnotowano w przypadku Markowa (10,9% zły). Natomiast w przypadku w miejscowości Brannie, Wielowieś i Żyrosławice zaznaczono odpowiedź „bardzo zły”, jednak odsetek ten wyniósł poniżej 1%.

Wykres 23 Ocena ogólnego stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

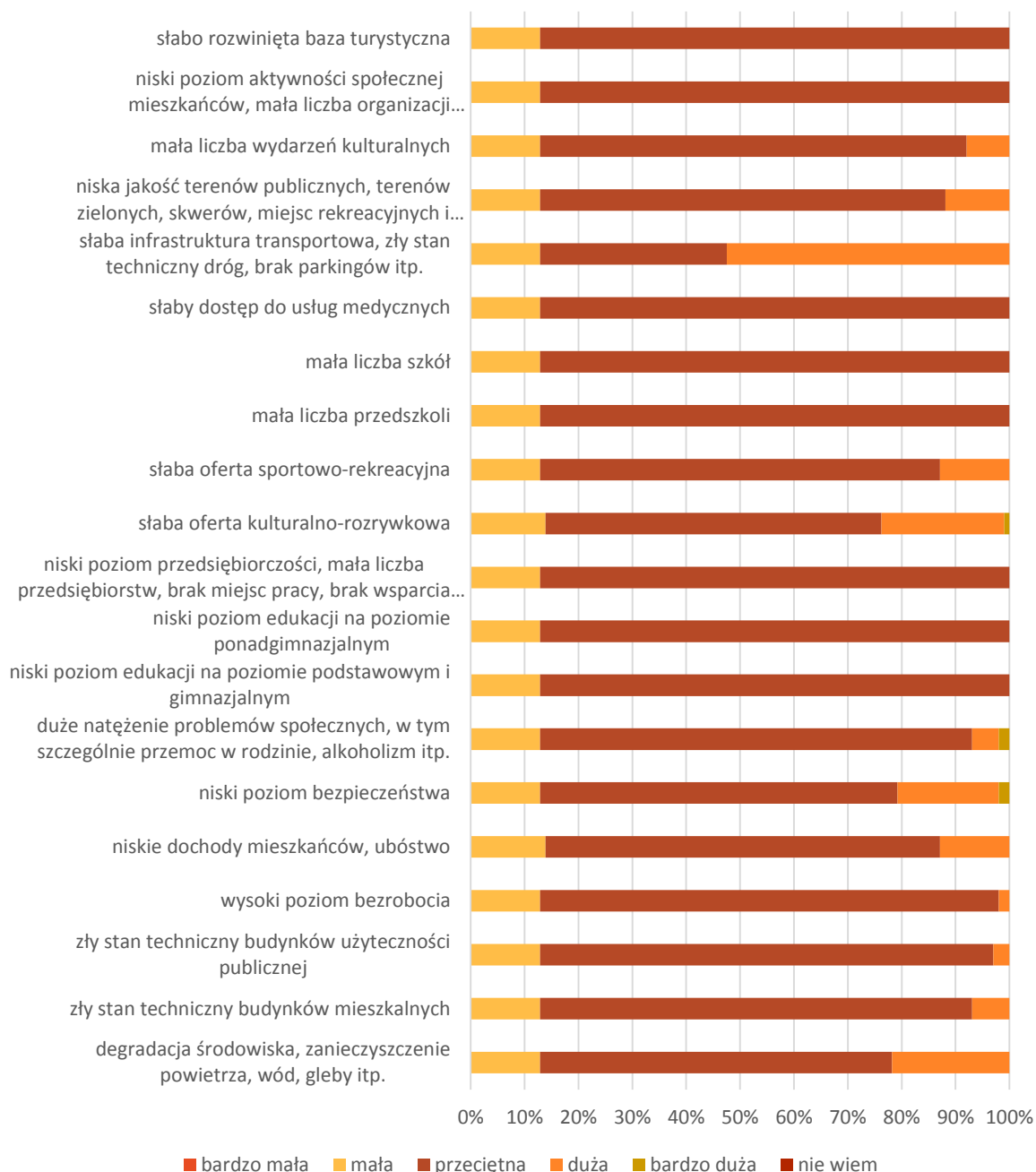
Respondenci, oceniając skalę występowania poszczególnych problemów na terenie gminy, ponownie najczęściej wskazywali odpowiedź „przeciętna”. Najwięcej zaznaczeń dotyczyło problemów:

- niskiego poziomu przedsiębiorczości, małej liczby przedsiębiorstw, brak miejsc pracy, brak wsparcia dla przedsiębiorców;
- słabego dostępu do usług medycznych, niskiego poziomu aktywności społecznej mieszkańców, małej liczby organizacji pozarządowych, stowarzyszeń klubów sportowych, itp.;
- słabej rozwiniętej bazy turystycznej.

Osoby badane uznały, że do największych problemów gminy Gniewkowo zaliczyć należy słabą infrastrukturę transportową, zły stan techniczny dróg, brak parkingów (52,5% duża). Następnie była to degradacja środowiska, zanieczyszczenie powietrza, wód, gleby, itp. (21,8% duża) oraz niski poziom bezpieczeństwa (18,8% duża, 2,0% bardzo duża).

Ankietowani stwierdzili, że słabą ofertę kulturalno-rozrywkową należy zakwalifikować jako najmniejszy problem występujący na terenie gminy (suma „bardzo mała „ i mała” – 13,9%).

Wykres 24. Skala występowania poszczególnych problemów na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

Mieszkańców poproszono o wymienienie negatywnych zjawisk występujących na terenie miejsca zamieszkania. W tym zakresie najczęściej wskazywano na niski poziom bezpieczeństwa (bójki, rozboje, pobicia), a także spożywanie alkoholu w miejscach publicznych. Istotnym problemem na terenie gminy jest również brak miejsc aktywizacji i integracji społecznej. Wielu respondentów wskazywało na zaniedbane parki oraz place zabaw znajdujące się w przestrzeni publicznej. Wśród niedogodności w sferze społecznej mieszkańcy

zaznaczali również brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego, a także małą liczbę wydarzeń kulturalno-rozrywkowych. W przypadku problemów infrastrukturalnych najczęściej pojawiającą się odpowiedzią był zły stan nawierzchni dróg i chodników oraz brak ścieżek rowerowych. Pojedyncze wskazania dotyczyły także niedopasowanych do potrzeb połączeń komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, co utrudnia poruszanie się po terenie gminy osobom nieposiadającym samochodu. Jednocześnie zaznaczyć należy, że wysoki odsetek odpowiedzi dotyczył wyrażenia „brak większych problemów”.

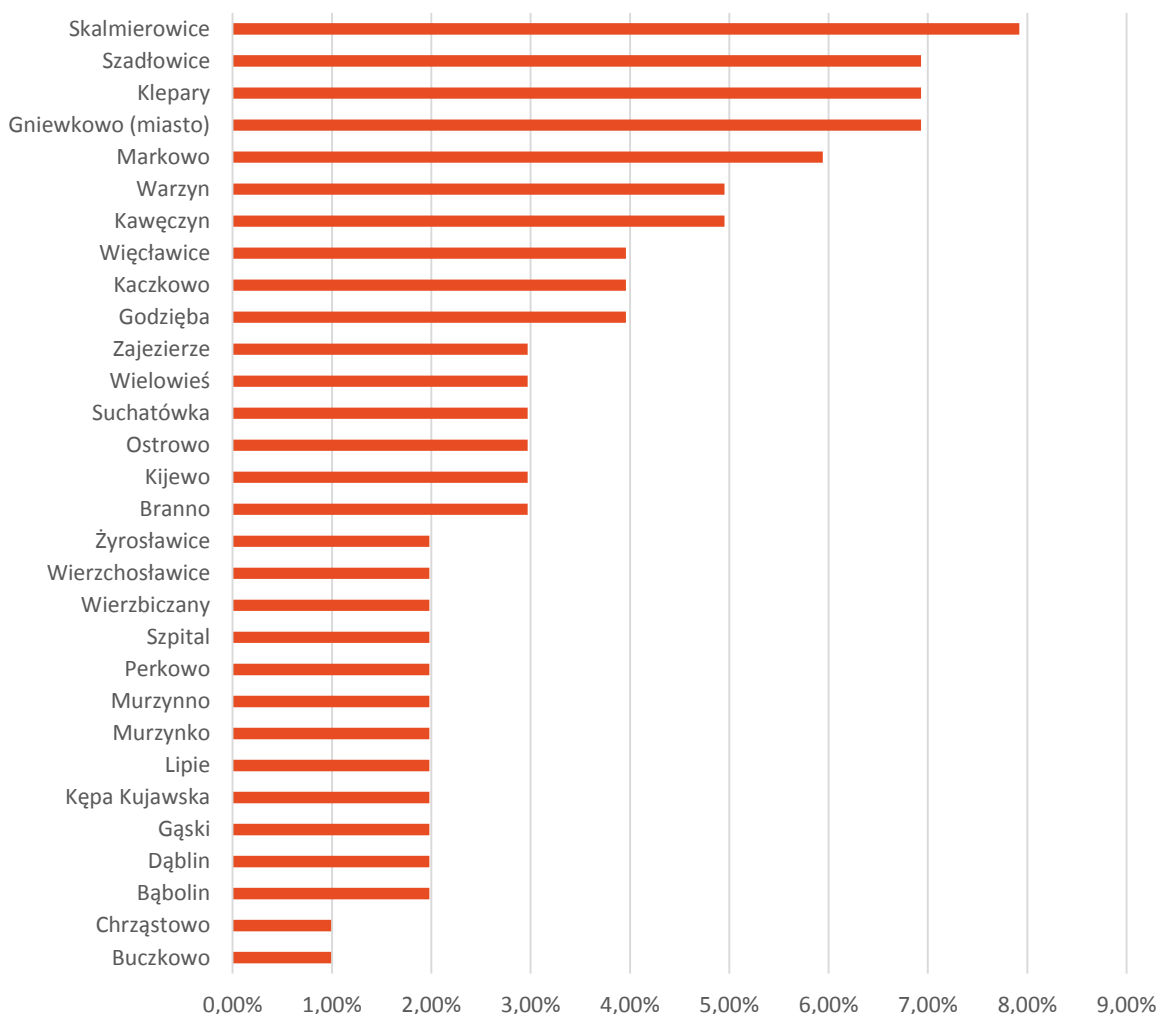
Zdaniem mieszkańców władze, w celu eliminacji/ograniczenia negatywnych zjawisk na terenie gminy, powinny podjąć działania w sferze społecznej i infrastrukturalnej. Do pierwszej z nich zaliczono: poszerzenie oferty kulturalnej, poprawę bezpieczeństwa oraz stworzenie alternatywnych form spędzania czasu wolnego (np. zajęcia w świetlicach wiejskich). W sferze infrastrukturalnej najczęściej wskazywano na: poprawę stanu dróg i chodników, budowę ścieżek rowerowych, zagospodarowanie parków, wyremontowanie placów zabaw. Częstym postulatem była również kwestia związana z ochroną środowiska (segregacja śmieci, wprowadzanie rozwiązań ekologicznych w sferę gospodarczą), a także infrastrukturą wodno-kanalizacyjną (rozwiązanie wszelkich problemów w tym zakresie).

Ankietowani uznali, że działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego najbardziej potrzebne są w Skalmierowicach. Odsetek ten wyniósł 7,9%. Następnie były to Szadłowice, Klepary i Gniewkowo (6,9%). Nieco mniej działań w tym zakresie potrzebnych jest w Wawrzynie oraz Kawęczynie (5,0%). Po czterech respondentów stwierdziło, że w Więtlawicach, Kaczkowie i Godziębieniu wsparcie w rozwoju społecznym jest niezbędne.

Poniższy wykres przedstawia szczegółowe dane.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Wykres 25. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego (np. ograniczenie ubóstwa, wsparcie ubogich rodzin, walka z patologiami społecznymi) są najbardziej potrzebne?

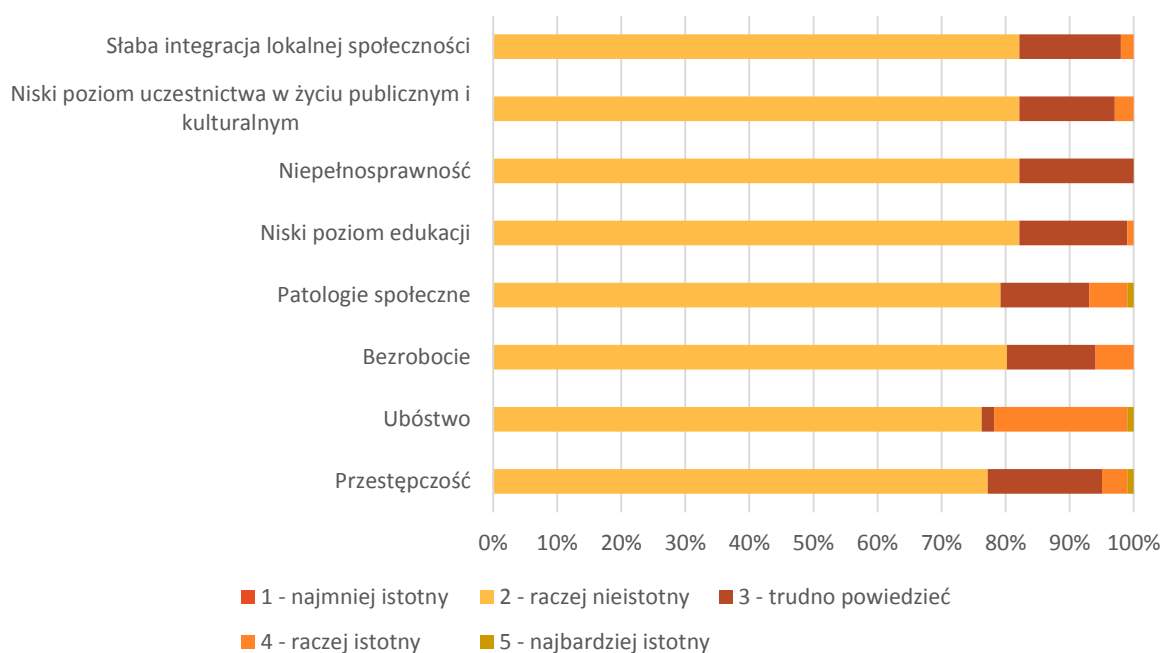

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

Badanych poproszono o ocenę najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy. Zdecydowana większość badanych uznała, że są one raczej nieistotne. Tego rodzaju odpowiedź najczęściej zaznaczana była w przypadku niskiego poziomu edukacji, niepełnosprawności, niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz słabej integracji lokalnej społeczności (82,2%). Do istotnych problemów, występujących na terenie gminy, mieszkańcy zaliczyli ubóstwo (20,8%) oraz przejawy patologii społecznych (6,9%).

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Wykres 26. Proszę ocenić najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie gminy

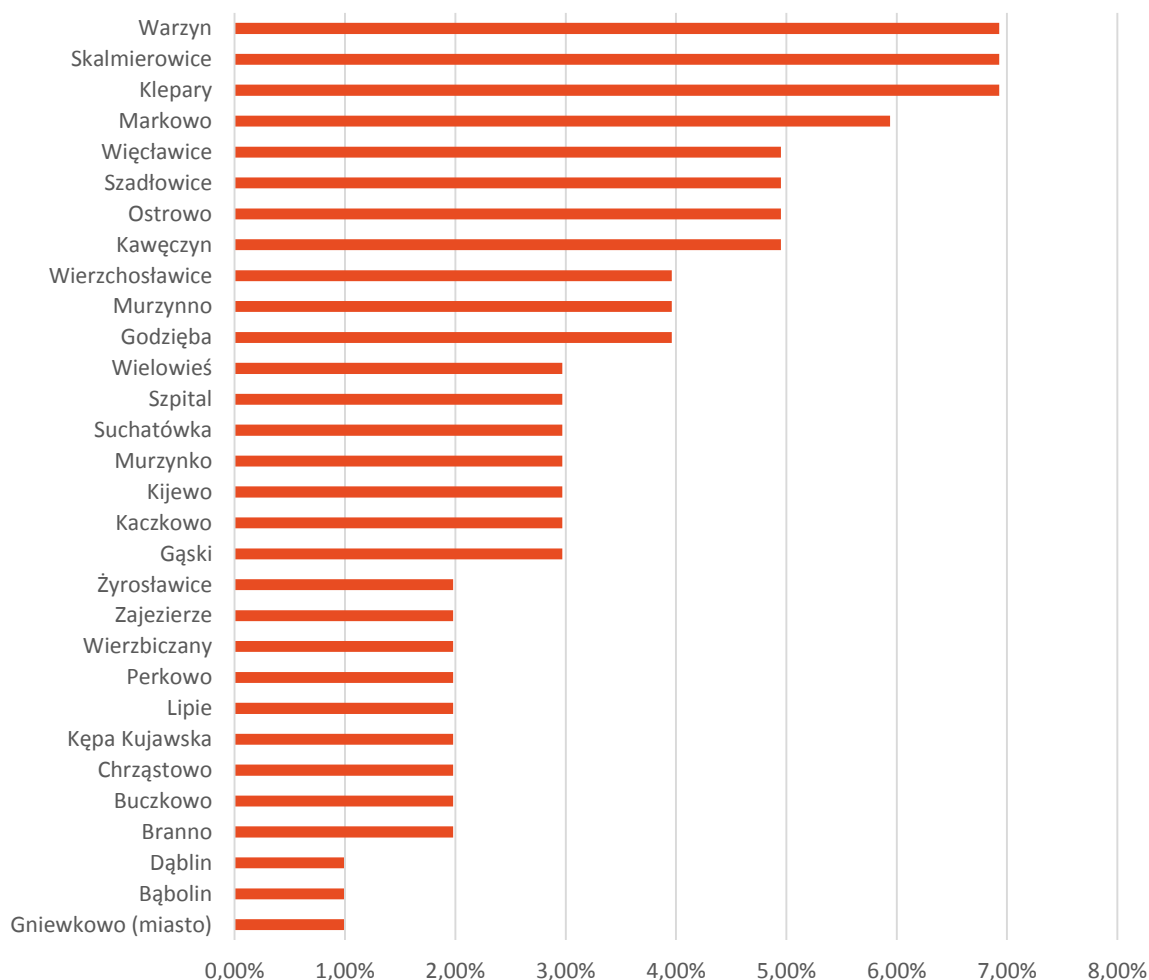

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

Mieszkańcy wskazali, że miejscowości Wawrzyn, Skalmierowice i Klepary, wymagają wsparcia w zakresie rozwoju gospodarczego. Odsetek równy był 6,9%. Następnie, tego rodzaju działania, potrzebne są w Markowie (5,9%), Więclawicach, Szadłowicach, Ostrowie i Kawęczynie (4,9%). Inne miejscowości uzyskały niższe wskazania, co potwierdza poniższy wykres.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Wykres 27. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego (np. wzrostu produkcji, zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie liczby przedsiębiorstw) są najbardziej potrzebne?

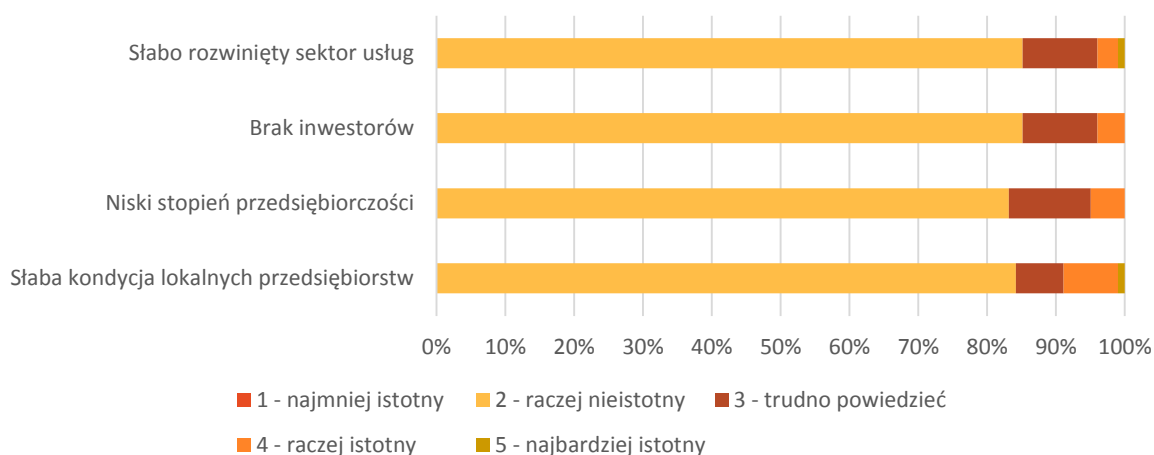

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

Ankietowani w zdecydowanej większości uznali, że wskazane w badaniu problemy gospodarcze są raczej nieistotne dla gminy. Nieco mniej zaznaczeń, jednak odsetek ten pozostaje nadal wysoki, dotyczyło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Za istotny problem gminy mieszkańcy zaliczyli słabą kondycję lokalnych przedsiębiorców (8,9%), a następnie niski stopień przedsiębiorczości (5,0%).

Wykres 28. Proszę ocenić najważniejsze problemy gospodarcze występujące na terenie gminy

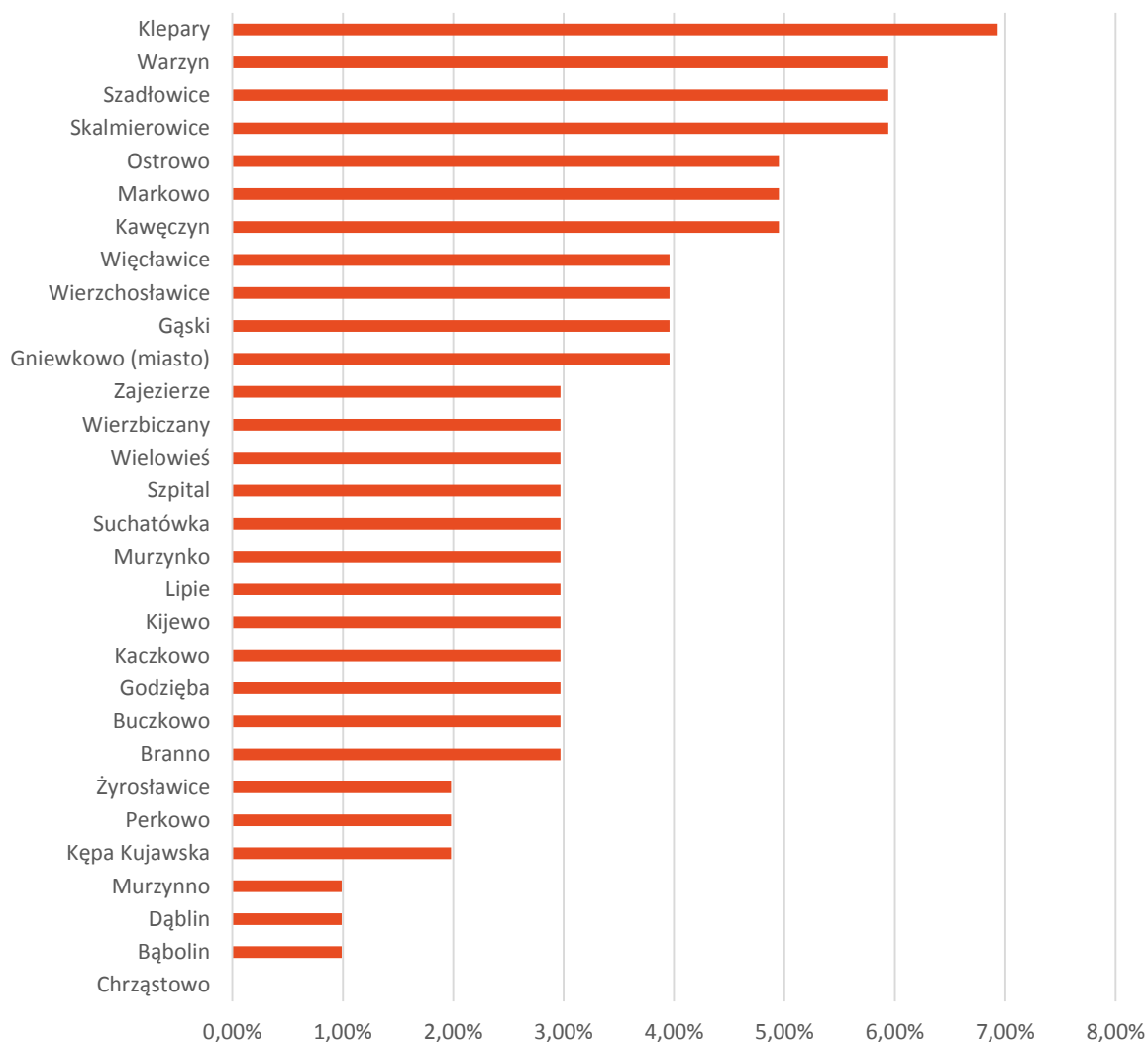
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

Badanych zapytano również o potrzebę działań z zakresu modernizacji i budowy nowej infrastruktury. Najwięcej wskazań dotyczyło miejscowości Klepary. Odsetek ten wyniósł 6,9%. Następnie były to Wawrzyn, Szadłowice i Skalmierowice, na które wskazało po 6 respondentów. Nieco mniej respondentów uznało, że tego rodzaju działania potrzebne są w Ostrowie, Markowie i Kawęczynie.

W przypadku pozostałych odpowiedzi, odsetek odpowiedzi był stosunkowo niski. Poniższy wykres prezentuje szczegółowe dane.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo na lata 2016-2023

Wykres 29. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury (np. infrastruktury rekreacyjnej, sportowej, mieszkaniowej, drogowej) są najbardziej potrzebne?

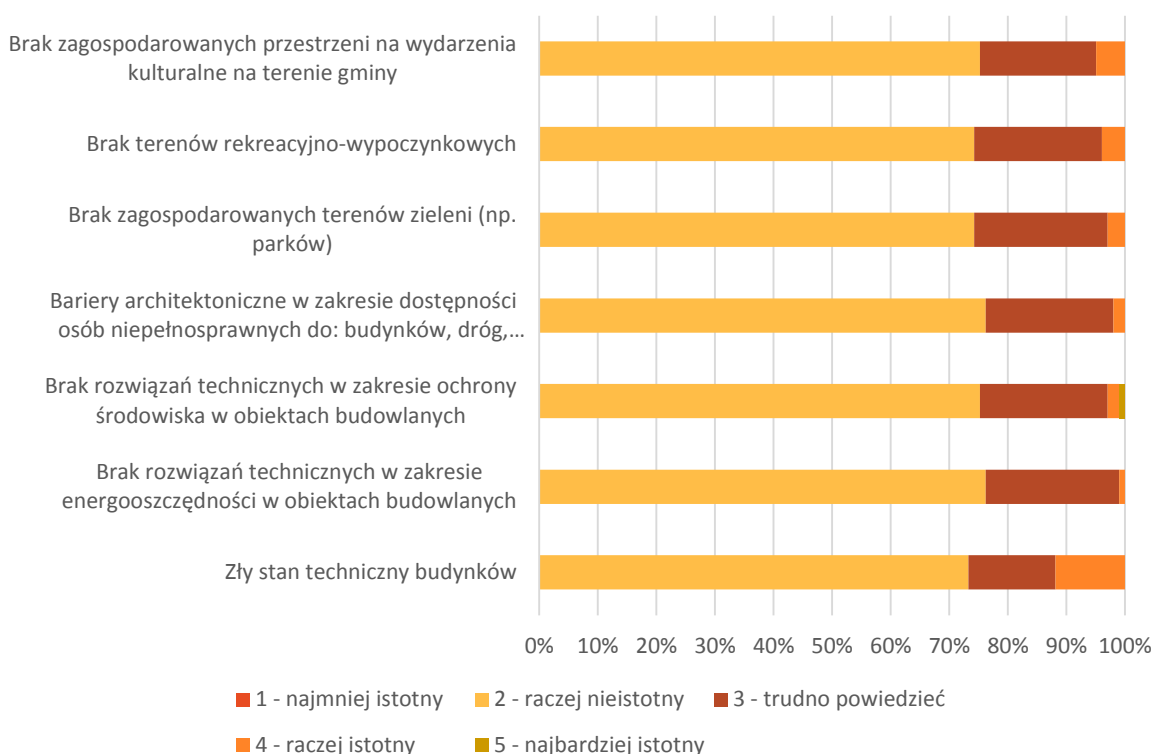

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

W zakresie problemów przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w zdecydowanej większości wskazano na nieistotność wymienionych kwestii, co przedstawia poniższy wykres.

Miejscowościami, przy których najczęściej zaznaczono odpowiedzi „raczej istotny” i „najbardziej istotny” były zły stan techniczny budynków (11,9%) oraz brak zagospodarowanych przestrzeni na wydarzenia (5,0%).

Wykres 30. Proszę ocenić najważniejsze problemy przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne występujące na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CATI.

6.2.2. Sprawozdania z konsultacji

W ramach sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gniewkowo dnia 4 października 2016 roku odbyło się spotkanie konsultacyjne. Uczestnikami spotkania byli mieszkańcy niniejszej gminy miejsko-miejskiej.

Spotkanie z mieszkańcami Gniewkowa podzielone było na trzy etapy. Pierwszym etapem forum było przedstawienie podstawowych pojęć dotyczących procesu rewitalizacji. Drugą część stanowiły warsztaty, podczas których uczestnicy dyskutowali nad rozwojem gminy. W trzecim etapie spotkania podsumowano konsultacje, przedstawiając najważniejsze wnioski.

Warsztaty z mieszkańcami Gniewkowa miały na celu sprecyzowanie mocnych i słabych stron jednostki oraz wskazanie stref najbardziej wymagających rewitalizacji.

Za mocne strony gminy Gniewkowo mieszkańcy uznali przede wszystkim tereny zieleni, które posiadają potencjał na rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Szczególnie efektywnie można wykorzystać zasoby przyrodnicze (las, jeziora mokradła i zarośla śródpolne), które sprzyjają do uprawiania m.in. wędkarstwa, myślistwa, turystyki pieszej i rowerowej.

Pozytywnie zostały także ocenione tereny wiejskie (w tym zespoły parkowo-pałacowe), jako obszary o dużym potencjale rozwojowym. Uczestnicy spotkania jednak zaznaczyli, że tereny wiejskie wymagają „odnowy” poprzez m.in. wprowadzenie infrastruktury ulicznej (np. oświetlenie, ścieżki rowerowe, chodniki, mała architektura).

Według uczestników warsztatów mocną stroną gminy Gniewkowo jest również położenie geograficzne – blisko do Torunia i Inowrocławia. Co więcej, istnieje dobra komunikacja między gminą, a tymi jednostkami (szczególnie Toruniem). Ma to istotne znaczenie w głównej mierze dla osób, które pracują lub uczą się w większych miastach.

Dogodne połączenia stanowią także szansę do tego, aby zachęcić mieszkańców z Torunia czy z Inowrocławia do zamieszkania na obszarze gminy. Ponadto, jednostka miejsko-wiejska posiada tereny przygotowane pod nowe inwestycje (stałe niewykorzystane), odpowiednie pod zabudowę mieszkaniową. Napływ nowej tkanki miejskiej mogłoby sprawić, że gmina Gniewkowo stałaby się „sypialnią” dla dużych miast.

Przybyli na spotkanie mieszkańcy dobrze ocenili także infrastrukturę społeczną dotyczącą działań różnego typu organizacji pozarządowych. Wskazali na: koło wędkarskie „Okoń”, kluby sportowe, OSP, kilkanaście stowarzyszeń, koła gospodyń wiejskich i zespoły ludowe, dzięki którym podtrzymywana i rozwijana jest lokalna kultura. Organizacje te skupiają wiele osób, zwłaszcza z obszarów wiejskich oraz starają się o dofinansowania ze środków zewnętrznych.

Osoby na spotkaniu podkreśliły, że instytucje wiejskie mają duże znaczenie dla mieszkańców danych miejscowości, czego niestety nie widać w mieście Gniewkowo. Zaznaczyli oni również, że pomimo dużej aktywności poszczególnych organizacji pozarządowych, to brakuje wzajemnej współpracy między np. stowarzyszeniami. Instytucje działają we własnym środowisku, co niekorzystnie wpływa na integrację społeczności z całego obszaru jednostki miejsko-wiejskiej.

Uczestnicy konsultacji uważają, że współpraca instytucji kulturalnych mogłaby przyczynić się np. do organizacji imprez, większych i lepszych jakościowo, których brakuje w gminie. Do najważniejszych z nich zaliczają głównie Jarmarki Gniewkowskie, przeglądy powiatowe zespołów ludowych i dożynki.

Ponadto, potrzeba integracji między organizacjami pozarządowymi, wynika też z niskiej aktywności ludności, zwłaszcza miejskiej, przy organizowaniu różnego rodzaju wydarzeń.

Dlatego też, uczestnicy warsztatów wskazali na potrzebę powołania stowarzyszenia typowo zajmującego się przygotowywaniem i przeprowadzaniem imprez.

Według osób biorących udział w warsztatach, mocną stroną gminy Gniewkowo są również miejsca i obiekty historyczne. Przeprowadzone wykopaliska archeologiczne ukazały liczne ślady po dawnych wydarzeniach (m.in. przez teren gminy przechodził szlak bursztynowy i istniało Księstwo Gniewkowskie). Pozostałości historyczne obecnie stanowią potencjał, do tego, aby w gminie stworzyć skansen, będący jednym z najważniejszych punktów turystycznych nie tylko na jej terenie, ale także w całym regionie.

Innymi miejscami o potencjale turystyczno-rekreacyjnym są parki z pałacami zlokalizowane w większości miejscowościach gminy. Jednakże, obecny ich stan zniechęca mieszkańców czy też przyjezdnych, do spędzania na ich terenie wolnego czasu. W celu przywrócenia zespołom parkowo-pałacowym dawnej funkcji użytkowej, wymaga się przeprowadzenia działań naprawczych. Nie mniej jednak, dużą przeszkodą jest fakt, iż większość z tych terenów zieleni stanowi własność osób prywatnych.

Mieszkańcy biorący udział w warsztatach, jako zaletę uznali racjonalne wykorzystywanie środków z funduszu sołectkiego i budżetu obywatelskiego. Dotychczas z uzyskanych pieniędzy przeprowadzono m.in. modernizację dróg, remonty świetlic i zorganizowano imprezy kulturalne.

Za słabe strony gminy Gniewkowo mieszkańcy uznali przede wszystkim społeczeństwo, a mianowicie ich brak zaangażowania i obojętność wobec rozwoju gminy. W odpowiedzi na zadane pytanie: *„co hamuje rozwój gminy i co można by rewitalizować?”*, wskazali, że przede wszystkim należy *„rewitalizować myślenie ludzi”*, zmienić ich mentalność i stosunek do rzeczy wspólnych, ponieważ ludzie nie dbają o przestrzeń publiczną. W związku z tym, uczestnicy warsztatów wyrazili potrzebę m.in. organizowania programów aktywizujących osoby do życia społecznego, jak i przygotowania odpowiedniego do tego zaplecza.

W odniesieniu do poruszonego problemu, jeden z uczestników konsultacji wyraził, że ważne jest *„tworzenie infrastruktury, która pomaga teraz tym ludziom wyjść z domu, dojść do tych przestrzeni, skorzystać z tej przestrzeni, ale ta przestrzeń musi być blisko domu, nie daleko, blisko domu”*. Inni z kolei uznali, że skupienie rewitalizacji (tworzenie infrastruktury społecznej) najbardziej potrzebne jest w obrębach wiejskich (na małych obszarach, nie

dużych) wśród małych społeczności, gdzie obecnie brakuje miejsc spotkań i integracji. Ponadto, negatywnym aspektem gminy jest brak osób, które stałyby się liderami aktywizujących społeczność miejską. W tym zakresie przydałyby się odpowiednie szkolenia dla osób mających potencjał do bycia liderem.

Po przeprowadzonych warsztatach z udziałem mieszkańców, na temat mocnych i słabych stron gminy Gniewkowo, spotkanie konsultacyjne zakończono podsumowaniem.

Uczestnicy spotkania za najbardziej konieczne działania uznali:

- dokończenie ścieżek rowerowych łączące miejscowości, przeprowadzenie ich także przez miejsca atrakcyjne historycznie i przyrodniczo,
- modernizacja budynku dworca PKP, terenu przy dworcu i obszarów pokolejowych,
- wykorzystanie potencjału lasu poprzez współpracę z Lasami Państwowymi,
- naprawienie nawierzchni drogi powiatowej,
- zagospodarowanie terenów parków wiejskich,
- poprawę estetyki miasta, zwłaszcza część parkową, dworzec, stare miasto - część przy ratuszu.

Natomiast w odniesieniu do działań społecznych, uczestnicy zwrócili uwagę na konieczność:

- wybudowania publicznego ośrodka opieki dla osób starszych,
- zwiększenie oferty dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza w czasie wakacji i ferii,
- aktywowanie szkół do zwiększenia ilości zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, z czym związane jest zapewnienie stosownych wynagrodzeń dla osób zaangażowanych do tych działań.

7. Spis rysunków, tabel i wykresów

Rysunki

Rysunek 1. Podział miasta na jednostki (mapa ma charakter jedynie poglądowy)	34
Rysunek 2. Obszary zdegradowane na terenach wiejskich	40
Rysunek 3. Obszary zdegradowane na terenie miasta	42
Rysunek 4. Obszary zdegradowane na terenie gminy	42
Rysunek 5. Obszary zdegradowane i rewitalizacji na terenie gminy	43
Rysunek 6. Obszar rewitalizacji na terenach wiejskich	45
Rysunek 7. Obszar rewitalizacji na terenie miasta (mapa jest tylko poglądowa)	46
Rysunek 8. Położenie Gminy Gniewkowo na tle województwa kujawsko-pomorskiego	48
Rysunek 9. Miejscowości Gminy Gniewkowo	49
Rysunek 10. Orientacyjna lokalizacja Gminy Gniewkowo w podziale fizycznogeograficznym Polski	51

Tabele

Tabela 1. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Bąbolin	21
Tabela 2. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Gąski	22
Tabela 3. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Godzięba	22
Tabela 4. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kaczkowo	23
Tabela 5. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Klepary	23
Tabela 6. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kawęczyn	24
Tabela 7. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Kijewo	24
Tabela 8. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Lipie	25
Tabela 9. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Markowo	26
Tabela 10. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Murzynko	26
Tabela 11. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Murzynno	27
Tabela 12. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Ostrowo	27
Tabela 13. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Perkowo	28
Tabela 14. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Skalmierowice	28

Tabela 15. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Suchatówka	29
Tabela 16. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Szadłowice	29
Tabela 17. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Szpital	30
Tabela 18. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wielowieś.	30
Tabela 19. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wierzbiczany	31
Tabela 20. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Wierzchosławice	31
Tabela 21. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Więclawice	32
Tabela 22. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Zajezerze .	32
Tabela 23. Wskaźniki dotyczące występowania zjawisk kryzysowych w sołectwie Żyroławice	33
Tabela 24. Podział miasta na jednostki	34
Tabela 25. Wskaźniki do wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie miasta	35
Tabela 26. Analiza wskaźnikowa - Kawęczyn	36
Tabela 27. Analiza wskaźnikowa Lipie	36
Tabela 28. Analiza wskaźnikowa Markowo	37
Tabela 29. Analiza wskaźnikowa Murzynko	37
Tabela 30. Analiza wskaźnikowa - Ostrowo	38
Tabela 31. Analiza wskaźnikowa Skalmierowice	38
Tabela 32. Analiza wskaźnikowa Wierzbiczany	39
Tabela 33. Analiza wskaźnikowa Więclawice	39
Tabela 34. Zestawienie kluczowych wskaźników w analizie obszarów kryzysowych w mieście Gniewkowo	41
Tabela 35. Obszar rewitalizacji na terenie gminy	43
Tabela 36. Obszar rewitalizacji w części wiejskiej	44
Tabela 37. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Gniewkowo	55
Tabela 38. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w Gminie Gniewkowo w latach 2010- 2015 roku	64
Tabela 39. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014	73

Tabela 40. Wyposażenie mieszkań w instalacje sanitarno-bytowe na terenie Gminy Gniewkowo	73
--	----

Tabela 41. Dane statystyczne na temat oświaty i edukacji w Gminie Gniewkowo w latach 2010-2015.....	75
---	----

Wykresy

Wykres 1. Udział osób wg ekonomicznych grup wieku w stosunku ogólnej liczby ludności w Gminie Gniewkowo	15
---	----

Wykres 2. Wskaźniki delimitacji obszaru rewitalizacji.....	47
--	----

Wykres 3. Zmiany struktury użytkowania terenów Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014...	56
--	----

Wykres 4. Liczba ludności Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015.....	57
---	----

Wykres 5. Piramida wieku mieszkańców Gminy Gniewkowo w 2015.....	58
--	----

Wykres 6. Udział osób wg ekonomicznych grup wieku w stosunku ogólnej liczby ludności w Gminie Gniewkowo	59
---	----

Wykres 7. Przyrost naturalny na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015	59
--	----

Wykres 8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015.....	60
--	----

Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015	61
---	----

Wykres 10. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Gniewkowo w 2010 r.....	65
---	----

Wykres 11. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014	66
--	----

Wykres 12. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015.....	67
--	----

Wykres 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015	67
--	----

Wykres 14. Długość czynnej sieci wodociągowej i liczba przyłączy na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015	70
--	----

Wykres 15. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014.....	70
--	----

Wykres 16. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej i liczba przyłączy na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2015	71
Wykres 17. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014.....	71
Wykres 18. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie Gminy Gniewkowo	72
Wykres 19. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014.....	72
Wykres 20. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2010-2014	77
Wykres 21 Płeć	85
Wykres 22 Wiek.....	85
Wykres 23 Ocena ogólnego stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych miejscowości..	86
Wykres 24. Skala występowania poszczególnych problemów na terenie gminy	88
Wykres 25. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego (np. ograniczenie ubóstwa, wsparcie ubogich rodzin, walka z patologiami społecznymi) są najbardziej potrzebne?	90
Wykres 26. Proszę ocenić najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie gminy	91
Wykres 27. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego (np. wzrostu produkcji, zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie liczby przedsiębiorstw) są najbardziej potrzebne?	92
Wykres 28. Proszę ocenić najważniejsze problemy gospodarcze występujące na terenie gminy	93
Wykres 29. Na jakich obszarach gminy działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury (np. infrastruktury rekreacyjnej, sportowej, mieszkaniowej, drogowej) są najbardziej potrzebne?	94
Wykres 30. Proszę ocenić najważniejsze problemy przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne występujące na terenie gminy	95